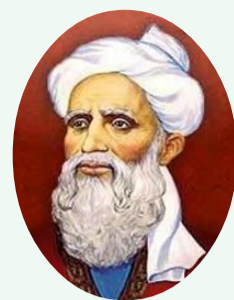

АНВОРИ ДОНИШ

E-mail: anvor.donish@kgu.tj Нашрияи Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ*
www.kgu.tj №9 (274) 26-уми майи соли 2018, шанбе (оғози нашр: соли 1994)

ТАШРИФИ САФИРИ ҲИНДУСТОН ДАР ТОҶИКИСТОН БА ДОНИШГОҲ

Рӯзи 18-уми майи соли ҷорӣ сафири Ҳиндустон дар Тоҷикистон ҷаноби Шри Сомнат Гош, котиби сафир оид ба масъалаҳои фарҳангӣ Абдул Самӣ ва муаллимаи варзиши Йога хонум Видио Пракаш Амуте ба Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ ташриф оварданд. Меҳмононро садорати донишгоҳ бо гулдаставу нону асал истиқбол намуда, ба бинои маъмурӣ ва факултаҳои донишгоҳи шинос намуданд.

Сипас, бо иштироки меҳмонон дар толори варзишӣ семинар дар мавзӯи "Йога барои сиҳати ва саломатӣ" бар-

гузор гардид. Дар семинари мазкур зиёда аз 200 нафар донишҷӯёну омӯзгорон иштирок доштанд. Аз ин шумора 50 нафар донишҷӯёни факултаи тарбияи ҷисмонӣ ва омодагии дифоӣ Ҳарбӣ буданд.

Дар ҷорабинии мазкур ноиби ректор оид ба таълим Холиқов Сафар суҳанронӣ намуда, оид ба дӯстии халқҳои Ҳиндустону Тоҷикистон ёдовар шуд. Баъд аз суҳанронии ифтитоҳӣ сафири Ҳиндустон дар Тоҷикистон Шри Сомнат Гош баромад намуда, барои пешвозгирии самимӣ миннатдорӣ намуд ва қайд кард, ки "Минбаъд

ҳамкориҳои байни сафорату донишгоҳ ҷоннок гардида, дар Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ Маркази фарҳангии Ҳиндӣ таъсис дода, муаллимонро ба омӯзишҳои кӯтоҳмуддати касбии омӯзишӣ ба Ҳиндустон сафарбар менамоем".

Дар охир ноиби ректор оид ба тарбия Сайдаҳмадова Дилором тўҳфаҳои хотиравино, ки аз тарафи раёсати донишгоҳ таҳия гардида буданд, ба сафири Ҳиндустон дар Тоҷикистон Шри Сомнат Гош супорид. Сафари сафир бо хотироти рангин анҷом пазируфт.

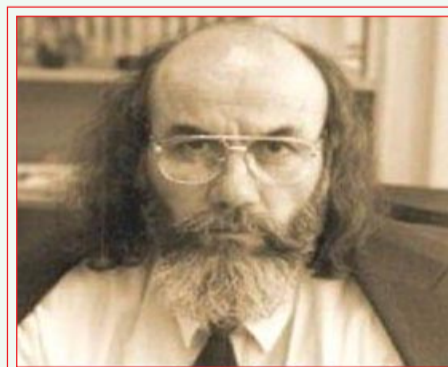
АКСИЯИ «ДОНИШГОҲИ МАН»

**БАРОТИ ЛАТИФ -
МУҲАҚҚИҚИ ШИНОХТАИ
ОСОРИ ФАЙЗИ АЛАМ**

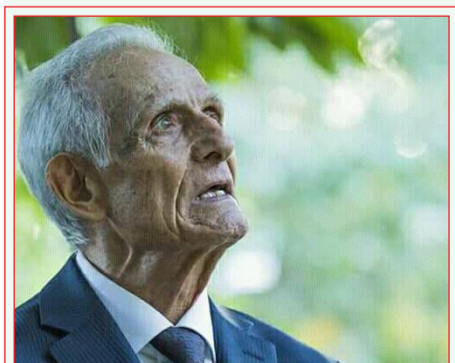

**ХАЙЁМ ВА САЙФ
РАҲИМЗОДИ АФАРДӢ**

**САФАРИ РЕКТОРИ
ДОНИШГОҲИ БАДАХШОНИ
АФҒОНИСТОН БА ДОНИШГОҲ**

ДАРГУЗАШТИ ШАҲСУТУНИ АДАБИЁТИ ТОҶИК

МИНБАРИ ДОНИШҶӢ

САЙРИ ТАЪРИХӢ БА ОЛАМИ МАТОӢ

САФАРИ РЕКТОРИ ДОНИШГОҲИ БАДАХШОНИ АФҒОНИСТОН БА ДОНИШГОҲ

Рӯзи 5-уми майи соли 2018 ректори Донишгоҳи Бадахшони Афғонистон Хусрав Назарӣ баъди ширкат дар конференсия байналмилалӣ сатҳи баланд дар мавзӯи "Муқовимат бо терроризм ва ифротгароии хушунатомез" ба Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ сафар намуд. Дар ин сафар ҷаноби Хусрав Назарӣ аз Донишгоҳи миллии Тоҷикистон доктори илмҳои филологӣ, профессор Давлатбек Хоҷаев ҳамроҳӣ мекард.

Раёсати донишгоҳ аз меҳмо-

нон хуб пазиروي намуд. Сипас, вобаста ба масъалаи ҷаҳони имрӯз дар самти терроризм ва оқибатҳои фоҷиабори он, ҳамчун яке аз ширкаткунандаҳои конференсия байналмилалӣ сатҳи баланд "Муқовимат бо терроризм ва ифротгароии хушунатомез" бо донишҷӯёни донишгоҳ вохурӣ ташкил карда шуд ва дар вохурӣ ректори донишгоҳ доктори илми физика ва математика профессор, Узви вобастаи АИ ҶТ Абдулло Ҳабибулло, профессор Ҷумъахон Алимӣ, дотсентон Ғоиб Мирзоев, Ӯралӣ Содиков,

Барот Латифов ва дигарон иштирок ва суханронӣ намуданд.

Дар зимн Хусрав Назарӣ аз вазъи имрӯзи Афғонистон суханронӣ намуда, иброз дошт, ки "Афғонистон ҳамарӯза садҳо фарзандонашро талаф медиҳад ва ҳеҷ кас итминони то пагоҳ зинда буданро надорад. Аз ин рӯ, мардуми тоҷик бояд ҳамеша шуқронаи роҳбари давлаташон ва сулҳу оромӣ кунанд".

Хусрав Назарӣ аз рафти сафари қорӣ ва ширкат дар конференсия мазкур дар Тоҷикистон иброз намуданд, ки "Тоҷикистон

аз лиҳози амниятӣ суббот дар минтақа яке кишварҳои пешсаф маҳсуб ёфта, бо ташаббусҳои худ дар ҳалли масъалаҳои глобалӣ нақши созгор дорад. Ҳамчунин, таъкиди ӯ батақдори Пешвои миллат, Ҷаноби Олӣ, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон аз минбари Созмони Миллали Муттаҳид ҷиҳати таъмини амният ва сулҳу суббот дар Афғонистон аз зумраи ташаббусҳои созандаву инсондӯстона маҳсуб мешавад".

иштагӣ, ба мардуми Тоҷикистон арзонӣ доштааст, ба мо ҳам насиб гардад".

Мақсади дигар сафари Хусрав Назарӣ ба Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ ҷиҳати ба роҳ мондани робитаҳои илмӣ бо кафедраи забони тоҷикӣ донишгоҳ буд. Вобаста ба ин, бо ҳамроҳии мудири кафедраи забони тоҷикӣ доктори илми филология, профессор Ҷумъахон Алимӣ аз вазъи таълиму тадрис ва қорҳои илмӣ-тадқиқотӣ омузгорон ва шароити таҳсилоти донишҷӯёни афғон дар факултаи филологияи тоҷик ва журналистика ошно гардидаанд.

ИШТИРОК ДАР КОНФРОНС

Бо ташаббуси Раёсати қор бо ҷавонон ва варзиши вилояти Хатлон санаи 5-уми майи соли қорӣ конференсия илмӣ-назариявӣ ҷумҳуриявӣ таҳти унвони "Рушди илмҳои табиғу техника аз нигоҳи расидан ба ҳадафҳои об барои рушди устувор 2018-2028" бахшида ба оғози татбиқи "Даҳсолаи байналмилалӣ амал "Об барои рушди устувор 2018-2028" ва "Соли рушди сайёҳӣ ва хунаҳои мардумӣ" гузаронида шуд. Дар конференсия ду омузгори факултаи молиявӣ иқтисодӣ донигоҳ Мирсаидов Муҳаммаднаим ва Комиллов Низомиддин, инчунин донишҷӯи ҳамин факулта Шоева Дилноза баромад намуда, барои иштироки фаёлона бо ифтихорномаи Раёсат сарфароз гардонид шуданд.

ҶАВОНОНИ ДОНИШГОҲ ИФТИХОРНОМА ГИРИФТАНД!

Санаи 23.05.2018 дар вилояти Хатлон бахшида ба моҳвораи ҷавонон қорабинӣ фарҳангӣ гузаронида шуд. Дар ин қорабинӣ олимони ҷавони донишгоҳ Давлатов Эраҷ, беҳтарин варзишгарони донишгоҳ - Латипов Сорбон, Раҳимов Биноӣ ва Назриев Шарифҷон бо ифтихорномаи раиси вилояти Хатлон Гулмуҳаммадзода Давлатшо Қурбоналӣ сарфароз гардонид шуданд.

КОНФРОНС БАХШИДА БА 60-СОЛАГИИ ФАЪОЛИЯТИ ИЛМИЮ ЭҶОДИ

Бо ташаббуси Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ ва Коллеҷи омузгори ДДК ба номи А. Рӯдакӣ конференсия илмӣ - амалӣ таҳти унвони "Муҳаққиқ, адиб ва пажӯишгари нақди адабӣ" бахшида ба 60-солагии фаъолияти илмию эҷодӣ Қорманди шоистаи Ҷумҳурии Тоҷикистон, узви Иттифоқи журналистони Тоҷикистон, номзади илмҳои филологӣ, дотсент Барот Латифов санаи 26 майи соли 2018 дар толори фарҳангии донишгоҳ баргузор мегардад.

ҚОРАБИНИ ОИД БА МОҲВОРАИ ҶАВОНОН

Санаи 23.05.2018 дар толори № 1-и факултаи физика ва математикаи Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ бо ташаббуси кафедраи илмҳои компютерӣ қорабинӣ илмӣ-бадеӣ таҳти унвони "Ҷавонон захираи тиллоии кишваранд" бахшида ба Рӯзи ҷавонони Тоҷикистон ва Соли рушди сайёҳӣ ва хунаҳои мар-

думӣ гузаронида шуд. Сухани ифтихоиро ба декани факулта номзади илми педагогика Сафаров Мунир дода, тамоми ҷавонони факултара бо ин рӯз аз сидқи дил табрику таҳният намуданд. Сипас, дар мавзӯҳои муҳталиф "Ҷавонон захираи тиллоии кишваранд", донишҷӯи соли 2-юм Қаримова Миҷгона, "Тавсифи ҷавон аз нигоҳи Асосгузори

сулҳу ваҳдати миллӣ, Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон" баромад намуданд. Инчунин, дар қисмати бадеӣ донишҷӯён бо сурудоҳо ва саҳнаҳои ҳаҷвӣ қорабиниро ранги дигар намуданд. Дар охир аз тарафи декани факулта ба ҷавонони фаёл, ки дар озмуну қорабинӣ иштироки фаёлона кардаанд, сипоснома дода шуд.

ҚИД ФАЪОЛИЯТИ БОСАМАР ДОРАД!

Санаи 15.05.2018 дар толори илмию фарҳангии донишгоҳ Ҷамъияти илми донишҷӯён бо ташаббуси раиси ҚИД ассистенти кафедраи методикаи таълими забони англисӣ Шерхон Сулаймонӣ баргузор гардид. Сухани ифтихоӣ ба ректори донишгоҳ доктори илми физика ва математика, профессор, Узви вобастаи АИ ҶТ Абдулло Ҳабибулло дода шуд. Баъдан, маърузачиён дар мавзӯи "Экстремизм ва терроризм - зухуроти номатлуби замони муосир", Муродов Алихон, донишҷӯи соли 5-уми факултаи таърих, ҳуқуқ ва муносибатҳои байналмилалӣ дар мавзӯи "ҲНИТ- омили пайдоиши экстремизм ва терроризм дар Тоҷикистон", Сайдалиев Саидшоҳ донишҷӯи соли 5-уми факултаи таърих, ҳуқуқ ва муносибатҳои байналмилалӣ ва дар мавзӯи "Ифротгароии динӣ-сарчашмаи экстремизм ва терроризм", Муҳаммадраҳими Хурросонӣ донишҷӯи соли 3-юми факултаи омузгори маъруза намуданд. Дар охир конференсия бо пурсишу посухҳои иштирокдорон анҷом ёфт.

БАРОТИ ЛАТИФ - МУҲАҚҚИКИ ШИНОХТАИ ОСОРИ ФАЙЗИ АЛАМ

Муҳаммад АБДУРАҲМОН,
ноиб Президенти АИҶТ, узви вобастаи
АИҶТ, доктори илмҳои сиёсӣ,
профессор

Таърихи адабиёти куҳанбунёди мо бо вучуди таҳлили баррасиҳои зиёд ва тадқиқотҳои сершумор, саҳифаҳои ноомухта ва нурушани бисёре дорад. Дар ин замина Истиқлолияти сиёсии кишвари мо шароит ва имкониятеро фароҳам овардааст, ки бо диди нав ва назари тоза арзишҳои фалсафӣ, ахлоқӣ, эстетикӣ ва динию фарҳангиамонро ба ҷаҳониён муаррифӣ созем. Ин масъала аз ҳар як муҳаққиқи тоҷик масъулияти зиёди инсонӣ, имонӣ ва касби талаб менамояд. Эҳсоси бузурги ватандорӣ, дилсузии оламро ба осори гузаштагон ва таърихи фарҳанги хеш, рукни асосии худшиносӣ ва худсозии мо бояд бошад.

Яке аз корҳои хайр ва амали савоб, ки имрӯзҳо бояд дар адабиёти ватан мавриди иҷроӣ қарор гирад. Ин омӯзиши ҳаматарафаи мероси шоирони бо ном "музофотӣ" мебошад, ки дар давраҳои гуногун қору эҷод намудаанд. Ба ин ном, яъне "музофотӣ" муаррифӣ кардани онҳо ба он хотир аст, ки ашъори эшон аз ҷиҳати "хуббулватан" бо он ки истеъдод ва таъби баланд доштан тарки манзили ҷо ва зодгоҳи хеш накардаанд ва дар музофоти хеш соҳиби эҳтиром, обрӯӣ ва шӯхрати хосса будаанд.

Яке аз чунин шоирон Файзи Алам (Алаамӣ), ки аслан аз деҳаи Дуоби ноҳияи Муминобод мебошад ва дар охири асри XIX ва ибтидои асри XX зиндагӣ кардааст.

Мо дар ин мақола ба мавзӯи ҳаёт ва фаъолияти ӯ дахл накардем, ҳамин нуктаро таъкид кардан бамаврид аст, ки Алаамӣ шоири соҳибистеъдод ва рангинҳаёл будааст ва дар жанрҳои гуногуни назм: рубоӣ, ғазал, мухаммасу маснави осори арзишманду пуробуранге ба мероси гузаштааст.

Мавзӯи ғазалиёти Алаамӣ гуногун аст. Тараннуми ишқ, дустӣ, муҳаббат, сидқу сафо, меҳнати ҳалол, касбу ҳунар, васфи ёру диёр, манзараҳои табиат, мазаммати беадолатии иҷтимоӣ, риёкорӣ, худбинию худнамоӣ, таассуби хурофотпарастӣ ва ғ. ҷавҳари ашъори ӯро ташкил медиҳанд.

Бояд қайд кард, ки Алаамӣ дар байни мардум бо номи Эшонӣ Файз маълуми машҳур гардидааст ва ин унвон бо он сабаб будааст, ки ӯ воқеан як донишманди маъруф ва соҳибмаърифат дар улуми динӣ низ сабқат доштааст.

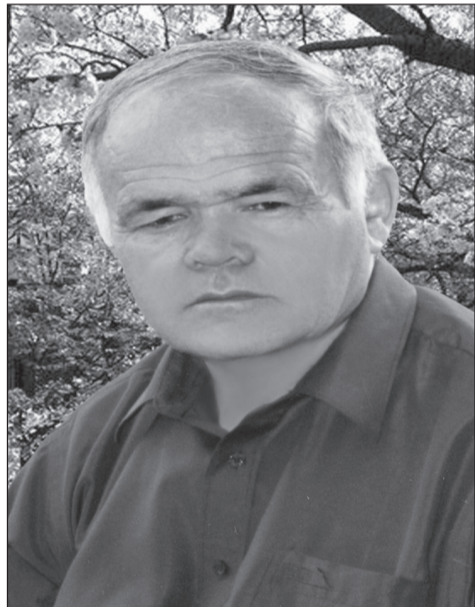
Аз таҳлили баррасии осораш маълум мегардад, ки Алаамӣ дар қатори дигар забардастони шеъри замони хеш будааст ва ашъори дилчаспу дилнишине

дар бораи назокати шеър ва истеъдоди шоири чунин мегуяд:

Гул ба боди аҷал гардид ҳазон, булбул ба афгон шуд,

Зи шеърм булбули дилдода-ро бе болу пар кардам.

Дар маҷмӯъ Алаамӣ дар ашъораш ба ҳастии инсон, ҳувияти он, камали одамият ва маънавиёти он диққати зиёд додааст. Шоир ба масъалаҳои мураккаби зиндагӣ фалсафаи ҳаёту марг, ишқ, покизагии ахлоқ, покизагии ахлоқи руҳӣ, ҷисмонӣ, касби зиннати маърифат ва ғ. дахл карда роҳи расидан ба саодат ба хушбахтиро ба воситаи абёти худ ба ҳонанда равшан месозад. Яке аз мавзӯҳои, ки дар осору эҷоди шоирон, бахусус орифон, мавқеи

ҷавҳарӣ ва калидӣ дорад, ин баракату фазилати субҳ, сахархезӣ ва бедорӣ дар дили субҳ аст. Умуман, барои солиқони роҳи ҳақ ва пайравони тариқат шабзандадорӣ, намозу ибодати шабона, лаззату кайфият ва ҳаловат аз насими сахарӣ манбаи гизои рӯҳӣ ва маънавий аст.

Акнун, бояд гуем, ки чунин як шахсияти бузургро мо ҳуқуқи аз ёдҳо фаромӯш кардан дорем? Албатта не. Хизматҳои муҳаққиқи шинохта Бароти Латиф низ аз кашшофии сухани зебои бузургии ин Марди Худост.

Бо ин марди бузург авлин бор дар китобхонаи ба номи Абдулқосим Фирдавсӣ 14 сол пеш шиносӣ пайдо намудам. Дар он вақт дар китобхонаи номбурда хонандагон хеле кам буданд ва бо амри тақдир дар ошхона назди китобхона сари як стол нишаста ҳамагӣ 30 дақиқа суҳбат доштем. Дар симои ӯ як шахсияти донишманд, марди соҳибирода ва ташнаи илму маърифатро дарёфтнам. Дар вақти суҳбат маълум гашт, ки гузаштагон эшон ба падари бузургворам ҳамшахрӣ буданд. Ман шуҳомезона худамро муаррифӣ намудам, гуфтам, ки чанд рӯз боз дар ҳус-тӯҷи як риёзидон ба номи Муҳаммадамин Муъминободӣ ин ҷо меоям боз ба чанд нафар муъминободӣҳо ошно мешавам, ки дар китобхона ба пажӯиш саргардонанд. Ин бароям тасодуф буд ё чизи дигар намедонам, вале хеле аҷиб буд. Аз ҳамон вақт бо ин марди наҷиб ошноӣ пайдо намудам.

Ба ростӣ то ҳол на тарҷумани ҳол, на ҷойи қору ва умуман дар бораи шахсияти Бароти Латиф

ахбороти саҳеҳ надорам. Аммо аз таҳқиқотҳои илмии эшон бохабарам. Аввалин мунтахаботи ғазалиёти Алаамӣ ба номи "Аз дили зорам мапурс" соли 2000-ум тасодуфан ба дастам афтод ва таваҷҷуҳам бо муаллим Бароти Латиф ва пажӯишхояшон зиёд шуд. Ба ростӣ ман аз замони бачагӣ дар бораи шоир Алаамӣ Дуоби ахборот доштам, ва ҳешу табору авлодҳои шоирро медонистам. Яке аз авлодонашон Ҳотамшо Зайниддинов ҳамкурсам буд ва аз тарафи авлоди модариамон бо мо ҳам ҳешу таборӣ доранд. Қиблаҳои бузургворам, ки бештар бо номи Раиси Наврӯз (ёдашон бахор) муаррифӣ мешуданд,

ҳамроҳи устод Соҳиб Табаров дар сини 5 ё 6 солагиашон шоирро дида буданд. Аз онҳо дар алоҳидагӣ як нақро шунидаам, ки назди Эшонӣ Файз (Алаамӣ) барои бедард шудан онҳо бурда будаанд, ки мӯйҳои сарамонро қайчӣ заданд. Албатта, дигар хотираҳо низ ҳастанд, аммо муаррифӣгари зинда намудани номи шоир Алаамӣ бештар ба хизматҳои Бароти Латиф вобастагӣ доранд. Хусусан, Мунтахаботи Алаамӣ, ки соли 2008 дар нашриёти "Адиб" чоп шуд, хонандаро боз наздиктар шинос ба осори ин шоир менамояд. Воқеан Бароти Латиф хизмати хеле ҷавонмардона дар ҳаққи ин шоири ширинсухан намудааст, ки боиси дастгирӣ ва аҳсану эътироф аст.

Албатта, ҳаст нуқтаҳои, ки боиси баҳс мегарданд. Махсусан, дар пешгуфтори ҳар ду китоб муаллиф лаҷоми парвози ҳаёлии маҷозиро зиёдтар қушодааст, ки мардуми таҷҷоии Дуоб баъзе ин андешаҳоро наҷандон қобили қабул доранд. Аммо новобаста ба ҳамаи ин муаллифи асарҳои Алаамӣ дар таҳқиқотҳои худ бисёр хизматҳои шоён намудааст. Хусусан агар касе "Автореферати" рисолаи номзодии Бароти Латифро хонда бошад, ба хуби дарк менамояд, ки муаллиф чӣ гуна таҳқиқоти саҳеҳу пурмуҳтаво намудааст. Барои ман ин як кашфиёте дар соҳаи илмҳои гуманитарӣ баҳисоб меравад, ки онро ба тарзи навишти монографияи устод Абдулғани Мирзоев "Сайиди Насафи ва ғомаи ӯро дар таърихи таҷжикӣ-русӣ" (1954) баробар менамояд. Бандашта ба баргашта онро мехонам ва ба санъати сухану ҷойбачо гузори муҳимияти ашъори Алаамӣ дар таъҷуб менамоям. Аҳсан ба муаллифи ин фишурдаи рисолаи номзодӣ Бароти Латиф мегуям, ки чунин марди бузургро аз нав кашф намудам, ба ҷаҳониён муаррифӣ карда тавонистааст.

Аз фурсати муносиби истифода намудам, муаллими азизро ба муносибати 80 соли пур аз муҳаббату самимият табрику таҳният гуфта барояшон уфӯқҳои нави кашфиётҳои илмӣ ва саломатии бардавом орзу менамоям.

• Шеъри рӯз

Фаридун РАХНАВАРД

ШИНОХТ

Мор мегӯяд Худо, ҳам мӯр мегӯяд Худо.

Ҳар саҳар дар гӯши гул занбӯр мегӯяд Худо.

Динашаб мегуфт ҷоми май ба гӯши майфурӯш:

Печ дар ҳам мехӯрад ангур, - мегӯяд Худо.

Оташу ҳам офтоб аз он парастии ёфтанд, -

Нор мегӯяд Худо, ҳам нур мегӯяд Худо.

Хандаи Ҳаллоҷро дидӣ, надидӣ? Ҷони ман,

Дорро дидӣ, ки бо Мансур мегӯяд Худо!?

Динситезу ҳомиёни дин ҷамъе бегамад,

Одамӣ кай то шавад ранҷур, мегӯяд Худо?

Ин яке аз баҳри нон гӯяд Худову дигаре,

То ба ҳар роҳе шавад машҳур, мегӯяд Худо.

Рӯзи аҷзу нотавонӣ зӯр мегӯяд Худо.

Кофару ҳам масту ҳам махмур мегӯяд Худо.

ДУ ҲИКМАТ

ҲИКМАТИ ЯКУМ

Султон Маҳмуди Ғазнавий шабе барои истироҳат бар бистар рафт. Ҳар чӣ кард, хобаш набурд. Дар дилаш гузашт, шояд мазлуме додхоӣ мекунад ва касе ба додаш намерасад. Ба ғуломе дастур дод, ҷустуҷӯ кунад ва агар ситамдидаеро пайдо кард, ба ҳузур оварад. Ғулом рафт, баъди чанде вақт арз кард, ки касе нест. Султон боз ҳар чӣ кард, хобаш набурд. Дониш, ки ғулом дар тақопу қутоҳӣ намуда. Худаш бархосту аз қаср берун шуд. Дар канори ҳарамсарои ӯ масҷиде буд, замзамаи нолае аз миёни масҷид шунид. Дид, ки марде сар ба замин ниҳода мегӯяд:

- Худоё, Маҳмуд дар ба рӯйи мазлумон баста ва бо надимони худ дар ҳарамсаро нишастааст.

Султон гуфт:
- Чӣ мегӯӣ, ман дар пайи ту омадам. Бигӯ, чӣ шуда?

Он мард гуфт:

- Яке аз хавос(с)и ту, ки номашро намедонам, пайваста ба хонаи ман меояд ва бо занам ҳамбистар мешавад. Домани номуси маро ба бадтарин ваҷҳе олула мекунад.

Султон гуфт:

- Акнун қучо аст?

Ҷавоб дод:

- Шояд рафта бошад.

Шоҳ гуфт:

- Ҳар вақт омад, маро хабар деҳ. Ба посбонони қаср ӯро муаррифӣ кард ва дастур дод ҳар замон ин мард маро хост, ӯро ба ман бирасонед. Шабе баъд боз ҳамон сарҳанг ба хонаи он бенаво рафт. Марди мазлум ба қаср рафт, то султонро хабардор намояд. Султон Маҳмуд бо шамшер шарарбор ба хонаи ӯ омад. Дид шахсе дар бистари ҳамсарии бенаво хобида. Дастур дод чароғро хомӯш кунад. Он гоҳ шамшер кашиду ӯро кушт, пас аз он дастур дод чароғро равшан кунад. Дар ин ҳангом бодикқат нигоҳе карда, билфавр, сар ба сачда ниҳод.

Баъдан, ба соҳибхона гуфт:

- Ҳар гизое дар хонаи шумо пайдо мешавад, биёваред, ки гурӯснаам.

- Султоне чун Шумо ба нони дарвеш чӣ гуна қаноат мекунад? - суол кард соҳибхона.

- Ҳар чӣ ҳаст биёвар. Он мард тиккае нон оварду, пурсид:

- Сабаби бо чунин дастур (тарик) қуштани он мард ва ба сачда рафтан чӣ буд ва низ дар хона мисли мо гизо хӯрдани Шумо чӣ иллате дошт?

Султон Маҳмуд гуфт:

- Ҳамин ки аз бадбахтии ту мутталаъ шудам, ба худ андешидам, ки дар замони салтанати ман касе ҷуръати ин корро надорад, магар фарзандонам. Чароғро хомӯш кардам, то агар аз фарзандонам буд, маро муҳаббати падарӣ монёе аз иҷрои адолат нашавад. Чароғ, ки равшан шуд, нигоҳ карда, дидам бегонаест. Ба шукронаи ин ки домани хонаводаам аз ин ҷиноят пок буд, сачда намудам. Аммо хӯрдани гизо аз ин ҷиҳат буд, ки чун ба чунин зулме иттилоъ пайдо кардам, бо худ аҳд намудам, чизе нахӯрам, то доди туро аз он ситамгар бистонам. Акнун аз соате, ки туро дар шаби гузашта дидам, чизе нахӯрдам. (Баргардон аз хати форсӣ)

ҲИКМАТИ ДУЮМ

Подшоҳе дар як шаби сарди зимистон аз қаср хорич шуд. Ҳангоми бозгашт сарбози пиреро дид, ки бо либоси андак ниғаҳбонӣ мекард. Аз ӯ пурсид:

- Оё сардат нест?

Ниғаҳбонӣ пир гуфт:

- Чаро эй подшоҳ, аммо либоси гарм надорам, маҷбурам таҳаммул кунам.

Подшоҳ гуфт:

- Ман альбон дохили қаср меравам ва мегӯям яке аз либосҳои гарми маро бароят биёваранд.

Ниғаҳбон аз подшоҳ ташаккур кард, аммо подшоҳ ба маҳзи вурӯд ба дохили қаср ваъдаашро фаромӯш кард. Субҳи рӯзи баъд ҷасади сармозадаи пирамардро дар назди қаср пайдо карданд, дар ҳоле ки дар канораш бо хати ноҳона навишта буд: "Эй подшоҳ, ман ҳар шаб бо ҳамин либоси кам сарморро таҳаммул мекардам, аммо ваъдаи либоси гарми ту маро аз пой даровард."

Мантиқ: Ваъда ва қавл, ки додӣ, бояд иҷро кунӣ, вагарна гуноҳи кабирест.

Таҳияи
Ҷаҳонгир РУСТАМ

Умар САЙФ,
доктори илми филология, профессори
Донишгоҳи миллии Тоҷикистон

Андӯхтаҳои зеҳни пӯёи як хунарманд дар марҳилае аз зиндагии эҷодӣ сабабгори халлоқият ё зояндагии мегардад. Ба дигар суҳан доманаи ошноӣ, мутолиот, донишу шинохт аст, ки ба хунарманд мардум нерӯи офариниш, гуфтани навиштан мидиҳад. Дар ин миён он чи ки мусаллам аст ин аст, ки "ҳеҷ касро вуқуф нест, ки дар ҷараёни халқи асар ва ё пештар бар рӯху равони холиқи он чи мегузарад ва ё гузашта аст. Авомили маҳсус ё номаҳсуси бешуморе шоир ё нависандаи хунармандро бармеангезад, то асареро эҷод кунад. Ин авомил реша дар шароити гуногуни иҷтимоӣ, фарҳангӣ, таърихӣ ва муҳите дорад, ки хунарманд дар он рушду нумӯ карда ва аз таомули ин авомил тавъам ба он хасоиси фитрӣ, ки аз пешиниён ба ирс бурда, соҳиби зеҳни бедалил шуда, ки онро метавон аз ойнаи навиштаҳои ӯ сурӯдаи вай дид".

Нуктаи дигаре, ки дар ин замина зикраш муносиб аст, ҷаҳонест, ки мо дар синаи он зиндагӣ мекунем. Ҷаҳоне, ки тағйири дигаргунии мустамак ниёзи ҳамешагии он аст. Дар рушду камолӣ он бошад, ҳама сахиманд, ҳаққи муштарак доранд. Зухури як асари хунарӣ як навъ камолу боландагии гӯшае аз ҷаҳон аст. Шояд хунарманде, ки даст ба офариниши як кори барҷастаи хунарӣ мезанад, ҳаргиз ба таври мустақим дар ин андеша нест, ки бо халқи асараш гоме дар марзи таҷаввули ҷаҳон бармедорад, вале воқеан ҳар гоме оғози як ҷунбишест ва ҳар ҷунбише дар навбати худ дигаргунӣеро сабабгор мешавад.

Аз сӯйи дигар зимни эҷоди як асар шеваҳои дунёнигарӣ, бархӯрду талаққии як адиб ё нависанда шояд комилан тозаву нав набошад, ё такрорӣ бошад, ё ҳамсонӣ ҳама дар мазмунҳои матруҳа дида шавад. Агар чунин аст, чойи тааҷҷубу ҳайрат нест. Бояд ин падидаҳо ҳамчун маъҷари маъмулии ҳастии башарӣ, ки аз конуни иҷтимоӣ инсонӣ бармехезад, пазируфт. Зеро рӯзгори инсонӣ дар саросари гетӣ саҳнаву манзараҳои мушобеху ҳамсон дорад, ки бозтобу тавсифи онҳо гоҳҳо дидгоҳҳои шабеху ҳаммонандро ба зухур мерасонад.

Ҳамзамон бо ин, замоне бордӯши зеҳни як шоир ё нависанда ба андозае анбоштаву мутаассир аз дидаҳову ёфтаҳо аз осори дигарон аст, ки ӯро таъсирпазир аз шеваи дунёнигарӣ ё даричаи биниши пешиниён мегардонад. Натиҷа ин мешавад, ки дар корномаи ӯ низ мазмуну мавзӯҳои монанду мушобеху ҳамдигарон пайдо мешавад. Дар иртибот бо ин мехоҳем перомунӣ ҳамсонӣҳои мазмунӣ рубоӣҳои Хайём ва достонҳои Сайф Раҳимзоди Афардӣ суҳан дар миён бигузорем.

Пеш аз тарху тавзеҳи мавзӯӣ бояд гуфт, ки Сайф аз пайравони мактаби сюрреализм ё фаровоқият буд, ки мутаассифона дар ҷомеаи адабии мо ба ҷузъиёту шигардҳои он чандон

ХАЙЁМ ВА САЙФ РАҲИМЗОДИ АФАРДӢ

(таҳлили қиёсии баъзе ҷанбаҳои тафаккури эҷодӣ)

ошноӣ надоранд.

Вижагии аслии ин шеваи офариниш дар мачмӯ навиштани озод бидуни побандӣ ба низому қоидаҳои мавҷуд, ҳатто дар ҳарҷубаи забон аст.

Дар аксари офаридаҳои Сайф мо ҳузури комили ин шеваи адабию эҳсос мекунем. Тағйири пуршитоби матолиб, иваз шудани саҳнаҳо, ки гӯё рабте бо ҳам надоранд.

Аз ҷониби дигар дар ҳамин парокандагӣҳои лаҳзавист, ки паёми нависанда дар заминаҳои мухталиф зода мешавад. Паёмҳои, ки ағлаб тозарӯву ибдоӣ-мезанд ва гоҳ шабоҳату ҳамсонӣҳо ба андешаи дигарон доранд.

Зимни бозхонии осори Сайф мо баъзан зерӣ сояи мазмунӣ хайёмӣ қарор мегирем. Барои он ки ин суҳан бепоё набошад, даст ба домани шабоҳиде чанд мебарем.

Ҳаёт бо сохтору созу барги таркибе, ки дошта, ҳамвора зеҳну ҳуши Хайёмро ба худ машғул намуда. Норизоятӣ аз шеваи бунёду носозгориаш бо хостаҳои фардӣ дар сурӯдаҳои ӯ чашмигир аст. Аслан камтар касеро метавон пайдо намуд, ки аз сурату суварӣ ин бинои қуҳансол қаноату ризоят дошта бошад. Ниёзи ҳамагонии башар аст, ки дар марҳилае аз рӯзгори хеш дар ниҳояти афсурдагиву ноумедӣ орзу мекунад, кош мувофиқ ба майлу хоҳиши худ дунёи дигаре мебошад. Равшан нест, чи дарду ранҷе, чи иллате Хайёмро водор сохта то ҳаваси барсохтани ҷаҳоне ормонӣ кунанд?

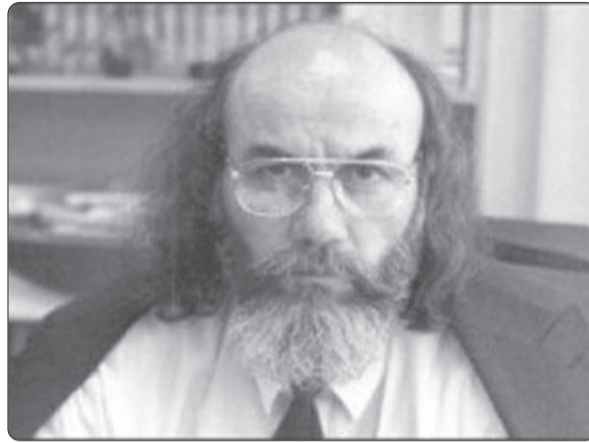
**Гар бар фалакам даст
будӣ чун яздон,
Бардоштаме ман ин
фалакро зи миён.
В-аз нав фалаке дигар
чунон сохтаме,
К-осуда ба коми дил
расидӣ осон.**

Дар достони "Муъҷиб"-и Сайф Раҳим, мо шабехи ин гуфтаи Хайёмро мурур мекунем: "Ҳеҷ аз кор бознаистодаам... Мехоҳам дунёро аз нав бисозам. Дунёро мехоҳам бо завқу солиқҳои худ наздик бикунам. Таҷаллии он дунё чашмони маро мебарад ва ҳушамро мерабояд. Ман ин дунёро ҳатман ба худам монанд мекунам! Мебинем!"

Шаке нест, ки дар ин намунаҳо ба ҷуз шабоҳату монандӣ чизе дигареро наметавон суроғ кард. Вале аз сӯйи дигар гоҳ шабоҳат инони зеҳни пажӯҳандаро ба даст мегирад ва ба марзи тааммулу андешаи посухогоҳ мекашонанд.

Доштани ҷаҳони тоза ё эъморӣ дунёи дигаргуна барои Хайём мушкили бузург аст. Эъморӣ чунин конунеро ӯ бидуни нерӯи бепоёну офаринандаи он Ягона тасаввур карда наметавонад. Танҳо тӯфони орзуҳои қалбии худро бо дастӣ афсӯсу дарег орому таскин мебахшад. Вале бар хилофи сурӯдаи Хайём аз навиштаи Сайф метавон чунин натиҷа гирифт, ки пешрафту тағйири кайфӣ конуни зист, зухури суварӣ мухталифи он натиҷаи талошу ҳаракатест, ки аз ҷониби мавҷудоти он сурат мегирад. Агар талошу ҷӯяндагиву пӯяндагӣ барои Сайф Раҳимзоди Афардӣ суҳан дар миён бигузорем.

Пеш аз тарху тавзеҳи мавзӯӣ бояд гуфт, ки Сайф аз пайравони мактаби сюрреализм ё фаровоқият буд, ки мутаассифона дар ҷомеаи адабии мо ба ҷузъиёту шигардҳои он чандон

**Онҳо, ки қуҳан шуданду
онҳо, ки навад,
Ҳар як ба муроди хеш
яктак бадавад.
В-ин қуҳнаҷаҳон ба кас
намонад боқӣ,
Рафтанду равему дигар
оянду раванд.

Аз рӯи ҳақиқате на аз
рӯи маҷоз,
Мо лубъатаконе му
фалак лубъатбоз.
Якҷанд дар ин бисот
бозӣ кардем,
Рафтем ба сандуқи
адам як-як боз.**

Рубоӣҳои мазкур як навъ ҳулосаи фалсафигарона аз моҳияту сиришти ҳастӣ, дунёест, ки мо дар домани он вучудӣ хешро сипарӣ менамоем.

Андешаи фанопазирӣ, гузарон будани умр бо шеваи содаву ҷаззоб аз диди Хайём ба зарфи як рубоӣ рехта шудааст. Шумори ҳарфу ҳиҷо, вожагон дар матн зиёд нест. Вале ҳамканорагӣ, ҳамнишинӣ, пайванди паёмрасони онҳо ба гунаест, ки дар ниҳоди инсонӣ тақдир эҷод мезадад ва тамоми афқору андешаҳои сарироҳиро аз домани зеҳн канор мезанад, хонандаро маҷбур менамояд то дар атрофи фалсафаи вучуд бияндешад.

Шабехи ин мазмунро дар достонҳои Сайф ҳам метавон пайдо намуд: "Он рӯзҳо лабрези шуруи хушиҳои зиндагии пурнишоти хонаводагии мо буд. Бо сапедадамии бомдодӣ ва намози субҳгоҳии бобом ғубори хоб аз дида меравонидем, бо олуҷаҳои нимҳому турштаъми малмичони ваҳшии шабнамзадаи боғмон наҳор меҳурдем ва чархи зиндагӣ мон бо ҳамҷамаву ғулғула шуруӣ мекард, ба гардидан-тезу тунду шастнок, ончунон ки дурахшиши он рӯзгорон барқи абадии доси аҷалро бо лойи сармун хираву нопаид мекард. Саранҷом он зиндагии хеле гариб ва зуд фаро расид. Бе ҳеҷ оғоҳӣ ҳаёти ҷовидонаи бузургворӣ номиро мисли падар, як рӯзе зерӣ зардолу поён пазируфт. Модар сари чономазаш моро падрӯд гуфт. Ҳарду дастбадаст аз зиндагии мо рафтанд; аввал ба хок сипас ба осмон".

Дар ин матн гӯё паём хусусӣ, фардӣ ба назар мерасад. Эҳсоси дарегзои андӯҳрези як инсон бо тасвири баёни хунармандонаш конуну хестангоҳаш, макону замонаш тавсиф шудааст.

Вале ҳақиқат ин аст, ки "ман"-и фардӣ, бахши ҷудонопазирӣ "мо"-ст ва ҳамеша сӯйи он мувоҷеҳ аст. Ин амр гувоҳ бар он аст, ки эҳсосоти фардӣ, мазҳари ҳастии фардӣ, ҷилвае аз эҳсосоти ҳамагонӣ, ҷамъиест.

Ба пораматни мавриди назар агар тавачҷуҳи амиқ шавад, хеле

зуд маълум мегардад, ки дар маҷҳудӣ он як мазмуни хайёмӣ: нопаддорӣ, мирӣи инсонӣ зиндагӣ ба шакли дигаре мунъақис шудааст. Ба матн ва вожагонӣ паёмофарини онҳо дақиқ мешавем.

Оғози матн "он рӯзҳо" ба он ки идомаи хонда шавад фаврӣ зеҳни хонандаро таҳти таъсир қарор медиҳад ва як навъ фазои хираи ҳасратолудро эҷод мекунад. Аз сӯйи дигар нишонгари оғози зиндагии як хонадон аст.

Зикри ибори "чархи зиндагӣ", ки "шуруӣ бо гардидани тезу тунди шастнок" мекунад, онӣ, гузаро будани он айёмро, ки шуруӣ хушоянде дошт, мерасонад.

Ҳамин гардандагии чархи пуршитоб аст, ки инсонро асиру дилбастаи шукӯху зебоиҳои ҷаҳон мезадад ва гӯё маҷзубу фарқ дар дарёи бекарони ҷамолу зебой, лаззату неъмат, "барқи абадии доси аҷал"-ро наметавонад ва аз вучудӣ поёне ногузир гофил менамояд.

Замони "ғафлату беҳабарӣ", ки ба муддати умри одамай баробар аст, дар корномаи Сайф тафсири дугона дорад. Ба андешаи нависанда чунин навъи ғафлатзадагиро суду корӣи бештарест, зеро дар имтидоди он инсон бо рӯҳи орому шод, бо қалби саршор аз меҳру дӯстдорӣ зиндагӣ дар марзи ҳастӣ рисолати зистанро иҷро мекунад. Умеду орзуи барномаҳои хешро амалӣ мезадад ва андешаи марғу нестӣ аз ӯ дур аст.

Ин дар ҳолест, ки гурӯҳи дигар ба қавли Сайф хеле зуд "...ба дунёи мусафедон ворид мешаванд..." ва тақрибан аз силолағи худро барои охираат тайёр мекунанд".

Мавзӯи дигаре, ки қиёсаш дар осори адибони мавриди назар қобили мулоҳиза аст, боз ҳам ба конуни зисти мо, паҳнои ҳастӣ иртибот мегирад, ки ба андешаи аксари шоирону адибони пешин сирешташ ғамафкану андӯҳфизост. Хайём дар рубоӣҳои пуршумораш ба ин ҷанбаи нохушоянди дунё, ки силоҳаш ғаму дард аст ва ҳамеша дар пайи сарқубу помол намудани шодиву нишоти одамист, ишорат мекунад.

**Эй чарх дилам ҳамеша
гамнок кунӣ,
Пероҳани фарруҳии ман
чок кунӣ.
Боде, ки вазад ҳамчу
оташ кунияш,
Обе, ки хӯрам дар
даҳанам хок кунӣ.
Ёки:
Хуш бош, ки гусса
бекарон хоҳад буд,
Дар чарх қирони
ахтарон хоҳад буд.
Хиште, ки зи хоки ту
бихоҳанд задан,
Девори сарои дигарон
хоҳад буд.**

Бар хилофи Хайём, ки аз кирдору амали замонаву чарх нохушуд аст ва ҳамвора аз сирештаи зишти он забони шикоят мегушояд, Сайф масъаларо аз диди дигар арзёбӣ менамояд.

Бад-ин маънӣ, ки дар эҷоди ин ҳалли мушкил танҳо чарх гунаҳкор нест. Муҷрими аслии худӣ инсонхоянд, ки бо ин ғама хӯ гирифтаанд ва барои рафъи ниёзи худ онро фароҳам мезадад:

"Пушаймон аз он ки ба ин дунё омада буд. Инҷо ғамо ме-парастиданд. Ноғаҳон ангошт, ки модараш борвари ғама аст! Боз ҳам мидид, ки падару модараш ғама меофаринанд. Модараш аз ғама борвар мешавад. Кӯдакии дарнок дили ӯро ба ғама ошно кард. Ва ба зудӣ ҳис кард, ки мардум ғамазадаанд. Ғамро, андӯхро, ҳузуро бо овозкашиҳо, оҳангҳо, шаҳиднишонӣҳо ва фасонаи ширин мезадад. Зиндагиро хору зору бемаънӣ мегардонад".

Диди нависанда бар ин ҳақиқат устувор аст, ки барои ғама низ дар марзи ҳастӣ бояд ҳақиқӣ зист қоил шуд. Набояд кӯр-кӯро-на таслиму асири ғама шуд, балки дар маърифати ҳақиқати он кӯшид, ангеаи зухуру решаи онро шинохт. Дарки моҳияту аносирӣ созандаи он ба барномаи рӯзгори инсон ҷиҳату самт медиҳад. Ҳаёти онро маънидор мезадад.

Дар сурӯдаҳои Хайём ва достонҳои Сайф шеваи бархӯрд ба мазохирӣ ҳастӣ, вусъати дунё-шинохтӣ ҷанбаҳои ҳамсонӣ монанд пуршуморанд, ки пешниҳоди ҳамаи онҳо муяссар нест. Вале қиёси шабоҳид касро ба натиҷае мерасонад, ки бештари маврид зимни арзёбии мавзӯҳои ҷовидонӣ рӯзгори башарӣ миёни андешаҳои эшон мувофиқату тафоҳум ҳукмфармо мегардад. Ҳарду бар ин назаранд, ки зиндагиро бояд дар ҳамаи шаклу сурате, ки дорад, пазируфт зист.

Баёни ҷомеъу кулли падидаҳои воқеиятҳои собитшудаи рӯзгор вижагии сабки Хайём аст, ки дар нахустин дидор зимомӣ хушу равони муҳотабро ба даст мегирад ва ба марзи сукуту андеша менишонад.

Биниш ва тарзи бозтоб аз ҷониби Сайф ба андозае тафовут дорад. Тавачҷуҳи ӯ бештар рӯи ҷузъиёт аст. Аҷзое, ки бо тамоми вучуд муштоқи пайванду кулл шудан аст. Равандагӣ, талошу саъй аз дидгоҳи Сайф руқбаи ва таҷаввулгару тоза-офарини ҳаёт аст ва танҳо ҳамин ҳаракат аст, ки тағйири дигаргунӣ, идомату бақоро сабабгор мешавад.

Дар поён ду намунаи дигарро нақл мекунем, ки бо доштани тафовутҳои ҷузъӣ ҷанбаи ҳамонанду мушобехоро доро мебошанд:

**То хушерам тараб зи ман
пинҳон аст,
Чун маст шудам дар
хирадам нуқсон аст.
Ҳолест миёни
мастиву хушёрӣ,
Ман бандаи он ки
зиндагонӣ он аст.**

Ин мазмун аз дидгоҳи Сайф чунин арзёбӣ мешавад: "Он қадар ширин аст, ки гулӯям месӯзад, даҳонам талх мешавад. Чои талх дар пиёлаи дастам беқарор мешавад, ба печу тоб меояд, гирд мегардад, ба ҷанги ширинӣ омода мешавад... Лаби пиёларо ба лабам менамоям. Чои талх ба комам меавад, талхиву ширинӣ ба ҳам мепечад, меразмад, меомезад... Ҳар ду мемиранд... Ва маҳв мешаванд. Дар комам ҳеҷ чизе нест. Ман маззаеро дар комам эҳсос намекунам. Ман танҳоям... бо худ мемонам. Ва чизе дар ман ҳаст, чизе, ки ҳам талхӣ талхро барҳам мезанад, ҳам шириниши ширинро?... Ва ин зиндагӣ... Ман кор мекунам. Ман зиндагӣ мекунам..."

ДАРГУЗАШТИ ШАҲСУТУНИ АДАБИЁТИ ТОҶИК МЎМИН ҚАНОАТ

Маъруфтарини шоири муосири тоҷик Мўмин Қаноат баъди бемории тўлонӣ рӯзи 18 май, ҳамагӣ ду рӯз қабл аз зодрӯзаш аз олам чашм пӯшид. Мўмин Қаноат муаллифи дostonҳои мондагоре, чун "Сурӯши Сталинград", "Тоҷикистон - исми ман", "Гаҳвораи Сино", "Масъуднома" ва силсилаи "Созҳои Шероз" буд. Агар умр вафояш мекард, рӯзи 20 май устод Қаноат 86-сола мешуд...

Мўмин Қаноат нимаи дуҷоми рӯзи 18 май дар манзилаш дар маҳаллаи Ҳаёти нав вафот кардааст. Устод беш аз як моҳ боз бемори бистарӣ буд. Писараш Далер, ки дар Канада зиндагӣ мекунад, чанде пеш ба аёдати ӯ омада буд. Ҳоло дар паҳлуи Устод ду фарзанди дигараш - Ширин ва Парвин қарор доштаанд.

Мўмин Қаноат, Шоири халқии Тоҷикистон, узви вобастаи Академияи илмҳо, барандаи ҷоиҳои давлатии Иттиҳоди Шӯравӣ (соли 1977) ва ҷоиҳои ба номи Рӯдакӣ (соли 1980) ва бидуни тардид шинохтататарини шоири муосири тоҷик буд.

Мўмин Қаноат 20 майи соли 1932 дар деҳаи Курговоди ноҳияи Дарвоз дар хонаводаи кишоварз ба дунё омадааст. Нахустин ашъори ӯ ҳанӯз дар солҳои 40 дар рӯзномаи вилояти Фарм чоп шудаанд. Ӯ соли 1956 шӯбаи забони факултаи таърих ва филологияи Донишгоҳи давлатии Тоҷикистонро хатм кард ва дар маҷаллаи адабии "Садои Шарқ" ба кор пардохт. Қаноат соли 1961 ба узвияти Иттиҳоди нависандагони Иттиҳоди Шӯравӣ пазируфта шуд. Соли 1968 муовини раиси Иттифоқи нависандагони Тоҷикистон ва баъди даргузашти Мирзо Турсунзода аз соли 1976 то 1991 раиси ин бузургтарин созмони адабии Тоҷикистон буд.

Мўмин Қаноат соли 1989 вакили Шӯрои олии Иттиҳоди Шӯравӣ интизоб шуд ва соли 1991 ба мақоми раиси кумитаи рабобити байналмилалӣ парламони Шӯравӣ расид.

Аммо бузургтарин ёдгори Мўмин Қаноат, албатта, шеърӣ ӯст. Қаноат аз намояндагони насли маъруф ба номи "насли солҳои 60" аст, ки бо як диди нав ба майдони адабиёт омаданд ва ба бадани шеърӣ тоҷик, ки дар қайду банди "реализми сот-

сиалистӣ" нафасгир шуда буд, як нафаси тоза дамид. Шеърӣ наведе, ки Қаноат дар сароғозаш меистод, ба дунбол роҳи майдони адабиётро ба рӯи чеҳраҳое, чун Лоик Шералӣ, Бозор Собир ва Гулрухсор кушод, ки адабиёти тоҷики асри 20 ба номи онҳо қалам зада мешавад.

Нахустин маҷмӯаи ашъори Мўмин Қаноат соли 1960 бо номи "Шарора" ба таъби расида буд. Соли 1977 барои дostonҳои "Сурӯши Сталинград" ва "Модарнома" ҷоиҳои давлатии Иттиҳоди Шӯравиро дарёфт кард. Ин дostonҳо сипас чун осори сарфарозшуда ба ҷоиҳои давлатии Иттиҳоди Шӯравӣ борҳо мунташир ва ба дигар забонҳо баргардон шудаанд: аз он ҷумла, ба русӣ "Голоса Сталинграда", "Советский писатель", М., 1979 ва нашриёти "Ирфон" (1979), дар Фрунзе ва Нукусе (1980). Чопи қирғизии ин осор "Достони Оташ" ва ғазалҳои устодро низ дар бардошт. Узви Иттифоқи нависандагони Тоҷикистон аст. То кунун беш аз 12 маҷмӯаи ашъораш нашр шудааст. Дostonҳои "Сурӯши Сталинград", "Тоҷикистон - исми ман", "Гаҳвораи Сино", "Масъуднома" ва силсилаи "Созҳои Шероз" ӯро аз маъруфтарини шоири порсигӯӣ садаи 20 кардаанд. Яке аз тозатарин осораш дostonи "Масъуднома" аст, ки дар бораи Аҳмадшоҳи Масъуд навиштааст.

Маъмурият ва ҳайати профессорону омӯзгорони Донишгоҳи давлатии Қўлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ аз марги ин шоири шаҳри миллат саҳт андӯхгин буда, ба наздикони марҳум аз даргоҳи Худо сабри ҷамил хоҳонанд.

МАВҶИ БАРОДАРИ

Ба дида нақши рӯи ту, бу гӯш
гуфтугӯи ту,
Ҳанӯз аз димоги ман
нарафтааст бӯи ту,
Ба ҷои дур меравад дилам
ҳамеша сӯи ту,
Шудам калону омадам кунун
ба ҷустуҷӯи ту,

Бародарам,
Бародари ба қону дил баробарам!
Замини Украинаро зи сару
бар қадам задам,
Ба ҳар диёр дар задам, ба ҳар
мазор дам задам,
Зи лавҳаҳои мраммарин ба
хирс ҷўста номи ту,
Бикофтам, наёфтам нишони
ноаёни ту,

Бародарам,
Бародари ба қону дил баробарам!
Замони кўдакии ман ту аз
ҳама калон будӣ,
Миёни аҳли деҳи мо ҷавони
пахлавон будӣ,
Чанори соябон будӣ, мадори
хонадон будӣ,
Вале зи хоксориат ба чашм
ноаён будӣ,

Бародарам,
Бародари ба қону дил баробарам!
Бигӯ, кани мазори ту, мазорои
хоксори ту?
Ба вақти захми охири ки буд
дар канори ту?
Даме фитодӣ бар замин, ки
буд такядори ту?
Ки буд дар нигоҳи ту?
Ба чашми интизори ту?

Бародарам,
Бародари ба қону дил баробарам!
Ба вақти ҷўстуҷӯи ман ба сӯи
ман, ба рӯи ман
Кушода буд ҳар даре, ба ҳар
даре бародаре,
Агар туро наёфтам, биёфтам
дар ин макон
Ҳазорҳо бародарон,
бародариҳои ҷовидон,

Бародарам,
Бародари ба қону дил баробарам!
Ба ҳар диле, ки во шавад,
маро ба сина ҷо шавад,
Ба ҳар нигоҳи бегаше, ки нури
дидаҳои шавад,
Ба хандаҳои гамбарор - ҷу
мавҷҳои беқарор,
Нигоҳи туст ошкор, ҳаёти
туст пойдор,

Бародарам,
Бародари ба қону дил баробарам!

Фирдавси АЪЗАМ

БАРОИ УСТОД ҚАНОАТ

Шунидам, ки устои шеърӣ буланд
Ки буд рӯзгоре каме дардманд
Ба ҳаштоду шаш омаду пар кашид
Дилам хун шуд аз дида ашкам чакид
Дуо мекунем аз Худованди ҷон
Ки шодӣ бубахшад ба рӯҳу равон
Бубахшад ба ҷонаш шукӯҳи дигар
Набахшад ба мо гуссае бештар
Ки мо худ ба андоза гам дидаем
Хуширо, дарего ки кам дидаем
Дилам гарқи хуну гамам сипсиёҳ
Ба марги Қаноат кашам оҳ оҳ!!!
Ҳамон кас ки аз аслу фарҳанг гуфт
Ки лаънат ба дунёи пурҷанг гуфт
Забонро гушуду бигуфт аз Ватан
Арабро замин зад ба мушти сухан
Суханҳояш аз ҷинси шамшер буд
Ки дар шоирӣ ҳам худаш шер буд
Ҳамон шеърпардозӣ бо нангу ор
Бигуфт дostonҳое аз ҳар диёр
Ҳамоне ки "Шоир ва Шоҳ" офарид
Ки торих мислаш нахонду навид!
Ва ё достоне зи Масъуд гуфт
Ки аз Толиб, аз ҷангу аз дуд гуфт
Ва аз Ибни Сино фаровон навишт
"Ситора, Зуҳал, Ҳинду Юнон" навишт
Бигуфт Тоҷикистон садои ман аст
Ки исму садои расои ман аст
Навишт аз Днепр, шукӯҳи Тарас
Ки бо хонданаш хуш шавад рӯҳи кас
Гаҳ аз Панҷу гоҳ аз Бадахшон навишт
Гаҳ аз шӯри мавҷи Зарафшон навишт
Зи "Шабҳои бехобӣ"- аш қисса кард
Чи шабҳо саҳар шуд дар андӯҳи сард!
Ки "Қўи сафед"-аш намонду бирафт
Ғаме дар дили ӯ нишонду бирафт
Ҳадис аз забон гуфт ба лафзи дарӣ
Ки қанд асту панд асту афсунгарӣ
XXXX

Хулоса Қаноат, қаноти адаб
Вучудаи шукӯҳу нишоти адаб
Қаноат гузашту қанотам шикаст
Ҷаҳон дар ба рӯи тағаззул бубаст
Бадахшон, кунун ҷомаи худ бидар
Ки рафт аз дилат лаъли ин бому дар
Душанбе, ту ҳам мотамистон шудӣ
Дилоро найӣ, шаҳри ҳирмон шудӣ
Ва Лучоб, дилтанги Устод буд?
Ки даъват намудаи ба гуфтушунуд!!
XXXX

Дуо мекунам гуссаҳо дур бод
Ки Устод дар бистари нур бод

"ТАТТАБҮЪ ВА ТАЗМИНИ АЛАМ АЗ ШЕЪРИ ИРФОНИИ ДИГАРОН"

НИГОҶЕ БА МАҚОЛАИ БАРОТ ЛАТИФОВ

Фарҳод ШАФИЗОДА,
номзади илми филология, директори
Коллеҷи омӯзгории
ДДК ба номи А. Рӯдакӣ

"Таттабӯъ" дар луғат ба маъноҳои аз пайи чизе рафтани, ҷустуҷӯ кардан, тадқиқ кардан, тобеъ шудан омадааст. Дар адабиётшиносӣ ин истилоҳ ба маънои пайравӣ ба услуб, маъно ва тарзи эҷоди шеъри ин ё он шоир меояд. "Тазмин" бошад, дар луғат ба маънои зоминӣ, касеро дар паноҳи худ даровардан, кафолат, омадааст. Маънои истилоҳи "тазмин" дар илми адабиётшиносӣ мисраъҳои шеъри дигаронро дар шеъри худ дохил кардан аст.

Дар адабиёти классикии форс-тоҷик дар миёни шоирон таттабӯъ ва тазмин ба ҳукми анъана даромада буд. Онҳо дар шакли мазмун ва вазн ба шеъри яқдигар пайравӣ намуда, маҳорату қобилияти худро месанҷиданд. Намунаи барҷастаи ин гуфтаҳо порчаҳои шеъри шоирон Абулқосими Фирдавсий (Дарахте, ки талх аст, онро сиришт, В-араш барнишонӣ ба боғи биҳишт.) ва Мавлоно Ҳотифӣ (Агар байзаи зогӣ зулматсиришт, Ниҳи зери товуси боғи биҳишт) мебошанд.

Мақолаи илми муҳаққиқ, адиб ва пажӯҳишгари нақди адабӣ, Корманди шоистаи Ҷумҳурии Тоҷикистон, аъзои Иттифоқи Конфедератсияи журналистони Тоҷикистон, номзади илмҳои филологӣ, дотсенти кафедраи забон ва адабиёти тоҷикӣ Коллеҷи омӯзгории Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ Барот Латифов бо номи "Таттабӯъ ва тазмини Алам аз шеъри ирфонии дигарон" ҳамин ду масъаларо пайгирӣ менамояд. Дар ибтидо мулриф, ки яке аз таҳқиқотчиёни асосии ашъори пурғановати шоири маъруфи тоҷик (асри XIX) Файзи Алам мебошад, қайд менамояд, ки масъалаи муайян намудани ин ки Алам дар шеър бештар ба кӣ пайравӣ кардаву киро эътироф кардааст, кори хеле душвор аст. Ӯ мегӯяд: "Дар миёни ашъори дастрасшудаи Алам муайян кардан душвор аст, ки ӯ аз адибони гузашта ва муосираш бештар ба кӣ таъра кардааст, киро эътироф кардаву дар пайравии кӣ суҳан гуфтааст".

Бо вучуди ин душворӣ, муаллиф тавонистааст, ки аз ашъори боқимондаи Файзи Алам ба кӣ пайрав будани ӯро муайян кунад. Аз ин бармеояд, ки устод Барот Латифов бо сабуқ услуби хоси шоирони классикии форс-тоҷик ба хубӣ ошно буда, ба мафҳумҳои "шеъри ирфонӣ", "таттабӯъ" ва "тазмин" дастрасӣ доштааст. Дар акси ҳол ин кор ба ҳақ кас даст наметавонад.

Муаллиф баъд аз ошноӣ пайдо кардан бо хусусиятҳои умдаи ашъори Файзи Алам муайян карда тавонистааст, ки ӯ дар мадди аввал ба яке аз шо-

ирони машҳури ғазалсаро, лисонулғайб Муҳаммад Шамсиддин Ҳофизӣ Шерозӣ пайравӣ кардааст.

Албатта, пӯшида нест, ки Ҳофизӣ Шерозӣ аз зумраи он шахсиятҳои барҷастаест, ки дар адабиёти форс-тоҷик ҷойгоҳ ва манзалати махсуси худро дошта, дар жанри ғазал доди суҳанро додааст ва ҳар касе, ки ғазалҳои ӯро мутолиа мекунад, беихтиёр шефтаву шайдои онҳо мегардад. Аз ин ҷиҳат, Аълохон Афсаҳзод-адабиётшиноси маъруфи тоҷик "Ашъори Ҳофизӣ асрҳо боз ақлу хиради оламиёноро тасхир карда меояд, садҳо намояндагони бузурги фарҳанги инсонӣ ба қувваи халлоқонаи ӯ аҳсант гуфта, дар назди даҳои ӯ сари таъзим фуруд меоранд" ва "Тоҷикеро пайдо кардан мумкин нест, ки шеъри Ҳофизро аз ёд наметавонад бошад" гуфтааст. Устод Барот Латифов низ яке аз шефтагони шеъри муъҷизасоии Ҳофизӣ буда, сабуқ услуб, мазмун ва дигар хусусиятҳои ғазалҳои ӯро ба хубӣ дарк карда, ин ҳамаро дар шеъри Файзи Алам дарёфтааст. Ӯ қайд мекунад:

Шеъри Алам ба ин худованди суҳан (яъне Ҳофизӣ Шерозӣ) пойбандии зиёде дорад. Алам дар олами шеър худро пайрав ва шогирди ин марди лисонулғайб ҳисобида, дар назди қудрат ва ҳашамати шоирии Ҳофизӣ худро ҳаққона ҳақ, ба чанд байти ӯ муҳаммас баства, тавоноӣ ва қудрати худро санҷидааст ва боз устакорона мардона худро "банди Ҳоҷа" гуфта, бо суҳани худӣ Ҳофизӣ аз ӯ "сад шукр" гуфтааст.

**Дорам ба худ ҳамеша шармандагии Ҳоҷа,
Созам ба худ муҳобот аз зиндагии Ҳоҷа,
Дорад нишона дар ман фархундагии Ҳоҷа,
Сад шукр боз гӯям аз бандагии Ҳоҷа,
Гар уфтад ба дастам он меваи расида.**

Муаллиф уҳдабарорӣ, истеъдод ва маҳорати баланди шеърфаҳмии Аламро дарк намуда, менависад: "...Алам дар шакли мазмун ба ин шахсияти бузург пайравӣ кардааст. Инро аз сурудаҳои ӯ дарк кардан мушкил нест. Алалхусус, ин ду муҳаммаси Алам бар ғазалҳои Ҳофизӣ гувоҳи пайравии ӯ ҳаққона мебошанд. Ӯ дар шакли мазмун ва дарёфти маънии баланди шеър аст".

**Бодо ба қадди ёрам сарви чаман камида,
Оху ба дашту сахро аз чашми ӯ рамида.
Ташбеҳи рӯи дилбар кас дар башар надида,
"Доманкашон ҳамешуд дар шурби зар камида,
Сад моҳрӯ зи рашкаш ҷайби қасаб дарида".**

Муаллиф ба маҳорати баланди Файзи Алам баҳо дода, қайд мекунад, ки "Алам байти охириро чунон бомаҳорату устакорона дар таркиби муҳаммасаш ҷой додааст, ки каси ба қонуну қоидаҳои назм ношно онро на моли Ҳофизӣ, балки аз Алам мепиндорад. Ҳол он ки ин байт на аз Алам, балки аз Ҳофизӣ аст"

Гашта Алам суҳангӯ, то дида шуд зи Ҳофиз,

**Абёти дилкашери
варзида шуд зи Ҳофиз.
Якчанд лафзу маънӣ
санҷида шуд зи Ҳофиз,
"Гар хотири шарифат
ранҷида шуд зи Ҳофиз,
Боз о, ки тавба кардам
аз гуфтаю шунуда".**

Шоирӣ дигаре, ки устод Барот Латифов ба шеъри ирфонии ӯ таваҷҷуҳ доштани Файзи Аламро зикр мекунад, Мавлоно Ҷалолиддини Балхӣ мебошад, ки дар ин ҷода мақоми шоистаеро касб кардааст. Устод аз Мавлоно пайравӣ кардани Аламро ба хотири ба мавзӯҳои ирфонӣ (яъне ишқи илоҳӣ) таваҷҷуҳ доштани ӯ доништа, мегӯяд: "Ба андешаи мо, Алам маҳз ба хотири мазмуни ирфонӣ доштани мисраъҳои Мавлоно аз ӯ таттабӯъ кардааст. Шоир бар ғазали Мавлоно Рум таъра карда, дар сӯзу дарди ишқи худ Худовандро шоҳид меорад ва ба ибораи халқӣ мегӯяд, ки "инро Худо худаш медонад".

**Дарду сӯзи ошиқонро ишқи дилбар шоҳид аст,
Бин, ки Мансури Хусайнро дору ханҷар шоҳид.
Сӯхтам чун уд дон, ки миҷмар шоҳид аст,
"Собитам, собитқадам,
"Аллоху акбар" шоҳид аст,
Дар тариқи бандагӣ маҳи довар шоҳид аст".**

Мирзо Абдулқодирӣ Бедил бо сабуқ услуби хоси худ дар адабиёти асри XVII машҳури маъруф буда, пайравони зиёде дорад. Сабики нигориши ӯ, ки онро сабики бедилӣ низ мегӯянд, хеле душвор ва мураккаб буда, мақсади шоир ба осонӣ фаҳмида намешавад. Чӣ тавре ки Т. Урватулло мегӯяд: "Дарёфти мақсад, дарки маънӣ, фаро гирифтани ҳадафи асосии шоир дар назми Бедил ва ба хусус, дар ғазалиёти ӯ тез ва ба осонӣ даст наметавонад. Ӯ асосан сарбаста суҳан мегӯяд". Худи Бедил низ инро таъкид кардааст:

**Маънии баланди ман фаҳми тунд меҳоҳад,
Сайри фикрам осон нест,
Кӯҳаму кӯтал дорам.**

Бо вучуди ин, Барот Латифов таҳқиқ карда нишон додааст, ки Файзи Алам аз ин шоири нуктасанҷ низ дар мазмун бо як маҳорати махсус пайравӣ кардааст. Ӯ дар тақвияти ин гуфтаҳо дар муқоисаи байтҳои зерини Бедил ва Файзи Аламро меорад, ки воқеан ҳам ҳар ду байт як маъниро ифода кардааст:

**Алам:
Хостам меҳраш ниҳонӣ бар дили худ ҷо кунам,
Сар камида шуъла ҳусну оташе дар хона рехт.**

**Бедил:
Хостам пинҳон кунам ман шӯри ишқашро ба дил,
Ашқи хун аз дида рехту кард ӯ эъломи мо.**

Маъниро дарк кардан, мақсади асосии шоирро дарёфтан, донишани вазну оҳанги шеър, забону услуб, санъатҳои лафзӣ ва маънаӣ ва дигар хусусиятҳои нозуки назм кори ҳар кас нест. Вале метавон гуфт, ки устод Барот Латифов ин ҳама хусусиятҳои назмро соҳиб буда, дар ин ҷода маҳорати баланди дарки маънӣ дорад.

Дар охири ба устод Барот Латифов дар роҳи пурпечуби илму ирфон ва таҳқиқи эҷодкорӣ комгорию бурдборӣ таманно дорем.

Муҳаммадраҳими ХУРОСОНӢ,
донишҷӯи соли 3-юми
факултети омӯзгорӣ

ИФРОТГАРОӢ ТАНҲО МУСИБАТ АСТ!

**Донӣ, ки чаро доримуқофот шудем,
Нокарда гуноҳ чунин муҷозот шудем.
Куштем хирад дор задем донишро,
Дар банду асири сад хурофот шудем.**

Террорист аз вожаи латинии *ters* (террору даҳшат) гирифта шуда, маънои тарсу ваҳшату маргро бо худ ҳамл мекунад ва террорист ба касе гуфта мешавад, ки боиси нигаронию хисороти молӣ ва ҷонии дигарон шавад.

Терроризм барои нахустин бор дар императории Рум баъдан дар ҷаҳони ислом зуҳур карда ва то имрӯз ба шаклҳои гуногун, бо ангеҷаҳои идеологияи мазҳабӣ, иқтисодӣ ба ҳаёти худ идома дода истодааст.

Наметавон ҳақ таърифе аз терроризму экстремизм намуд, ки ҳама анвои гуногун ин падидаро дар тӯли таърих вучуд дошт, дар бар мегирад. Терроризм ва экстремизм амалҳои хушунатомез ва ваҳшатофарин мебошанд, ки ва хостори ин ҳастанд, ки афкори хориҷиро дар ҷомеаи мавриди назар тағйир диҳанд. Террористҳо-ро умуман ба ду гурӯҳ тақсим намуданд: Террористони муътақид ва дуом террористони муздур ё худфурӯхта.

Хонандаи азиз, намехоҳам бароятон баромади теорияҳои илми ҷомеашиносӣ ва равоншиносиро нисбат ба ин падидаи шум бихонам ва боиси хастагӣ ва зоеъ шудани вақти гаронбаҳоятон шавам.

Дардманд бехтар аз табиб мефаҳмад, ки дард чист. Мо ҳамон дардмандоне ҳастем, ки солҳост аз ин падидаи шуми терроризм дард мекашем. Он қадар дард кашадем, ки дигар тобу тавони дард кашиданамон намондааст ва таҷриба ҳосил намудаем, ки чи чизҳо боиси дардмандиамон шудаанд. Акнун мешиносем ва ҳоло тасмим гирифтаем, ки фарёд кунем, ки азизон эҳтиёт, ки ин чизҳо хатарноканд ва боиси табоҳиву барбодии миллату мулк мегарданд.

Терроризм ва экстремизм яке аз мушкилоти асосии башарият аст, ки рифоҳу осудагии ҷамиятро ба хатар мувоҷеҳ сохта, рӯзона ҷони садҳо касро мегирад ва садҳо касро маълуму маюб мегардонад. Террористони дадманиш пойбанди ҳаққона ҳақ на арзиши инсонӣ набуда, ҳатто ба хешу ақрабҳои худ ҳам раҳм намекунанд.

Қисме, ки ҳамаи шумо огоҳед, ин гурӯҳи аз худ бегонаи хунхор дар ҳоли барҳам задани амнияти физикӣ ва равонӣ ҷаҳон аст. Дар ҷойҳои фаъолияти амалӣ дошта ва дар ҷойҳои дигар ҳам аз тариқи интернет ва шабақаҳои интернетӣ дар ҳоли барҳам задани амнияти равонӣ мардум ҳастанд.

Ҳамзабонони азиз, кишвари Афғонистон аз ҷумлаи ҳамон кишварест, ки ин гурӯҳи хунхор ҳузури физикӣ дошта, амалан бо сарбуриданҳо ва тарконданҳо рӯзона ҷони садҳо инсонро мегиронд.

Дустони азиз, дар робита ба таърифи ва таъриҳчи пайдоиши ин гурӯҳи хунхор китобҳо ва мақолати зиёд ба нигориш даромадааст ва муҳаққиқин таҳқиқоти бисёр густарда анҷом намудаанд ва садҳо ниҳоди давлатӣ ва ғайридавлатӣ барои мубориза бо ин падидаи шум таъсис ёфтаанд.

Қисме ки огоҳӣ доред, ин дадсифатон теъдоди аз ҷавонон ва наврасони ноогоҳро бо ҳазорон найрангу фиреб ҷазби гурӯҳи худ намуда ва монанди силоҳ дар фаъолиятҳои шуми худ аз онҳо истифода мекунанд.

Аъзоёни пайваस्ताи гурӯҳҳои террористиро аксаран ифротгароёни динӣ ташкил медиҳанд, монанд гурӯҳҳои Алқоида, ДООИШ, Боқухаром ва ғайра...

Ифротгароёни динӣ ва ақибгароёни ифротӣ ба ғайр аз худ дигаронро инсон наҳисобида, балки кофиру муртаду воҷибулқатл мекунанд ва бо нақли авомири динии дуруғини худ аъзоёни худро ташвиқ ба куштани дигарон мекунанд.

Ин дадманишони хунхор номи ин амали зишти худро қаҳод дар роҳи Худо ном гузошта, аз ҷавонони ноогоҳе, ки руҳияи қавии динӣ доранд, истифода ва онҳоро баъд аз мағзшӯи тарбият табдил ба як дарандаи ваҳшӣ чун худ мекунанд. Мо садҳо намунаи ин чунин корҳоро дар ватанимон Афғонистон дидаем.

Ҳамзабонони азиз, асосан бадбахтиро ақибгароии мо баъд аз ҳуҷуми арабҳо ва таҳмили идиологияи арабӣ оғоз меёбад. Арабҳо китобхонаҳои моро, ки дар он замон дар ҷаҳон монанди онҳо набуд, ба оташ кашиданду хокистар карданд. Ҳазорон ҷилд китобҳои моро, ки пур аз арзишҳои илмӣ, фарҳангӣ ва иқтисодӣ буданд, сӯзонданд ва дар иваз он ҳама сафсатау устурае, ки буд аз худ бофта, ба ҷомеаи муқаддас пӯшонданду тоҷи сари мо карданд ва дар замн аҷаму гунгамон хонданд ва моро онқадар аз худмон бегона карданд, ки ба ҷон ҳам афтодем ва то имрӯз ҳам ҳамдигарро ба хотири он матои муқаддаси дуруғин қаҳод мекунем ва ҳамдигарро сар мекӯшем. Мо қабл аз он соҳиби пиндори нек, гуфтори нек ва кирдори нек будем. Ба мо меомӯхтанд, ки:

**Бани одам аъзои якдигаранд,
Ки дар офариниш зи як гавҳаранд...**

Ва ё вақте дар хонаи шахсе фарзанд таваллуд меёфт, хонаводаи он дарахтеро дар табиати гирду атроф менишонданд ва боиси сарсабзии табиат мешуданд.

Мо бузургтарин арзишҳои ахлоқимонро дар қолаби шеър назм аз худ мекардем ба бар мекардем ва модарону хоҳарону занони худро тоҷи сари худ мекунистем ва ҳатто роҳбару шоҳи худ интихобу таъин мекардем...

Биҳтар аст дигар ба худ оем, арзишҳои асили худро аз нав зинда сохта, боиси ободии мулки худ гардем.

Бахшида ба Соли рушди сайёҳӣ ва ҳунарҳои мардумӣ САЙРИ ТАЪРИХӢ БА ОЛАМИ МАТОЪ

Шермуҳаммад ТОИРОВ,
ассистенти кафедраи забони тоҷикӣ бо
методикаи таълими он

Эълон намудани соли 2018 "Соли ҳунарҳои мардумӣ ва рушди сайёҳӣ" яке аз ташаббуҳҳои барҷастаи роҳбари давлатамон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон мебошад, ки дар "Паём" - и имсолашон ба мардум ироа намудаанд. Ин боз як бори дигар аз ғамхори Асосгузори Сулҳу Ваҳдат, Пешвои миллат, Президенти муҳтарамон мо нисбат ба расму ойинҳои мардуми тоҷик гувоҳӣ медиҳад.

Эълон намудани "Соли ҳунарҳои мардумӣ ва рушди сайёҳӣ" ин ду чорабиниҳои муҳими сатҳи давлатӣ мебошад, ки ба якдигар саҳт алоқамандӣ доранд. Дар навбати аввал, бо эҳё, намудани ҳунарҳои мардумӣ, ки як қузъи муҳими зиндагии мардуми тоҷик мебошад, асолати таърихи ин халқу сарзамин эҳё ва ҳифзшуда, бисёр ҳунарҳои мардумӣ, ки қариб фаромӯшшуда буданд, аз сари нав рушду нумӯ мекунад. Дуввум, ҷаҳониён, ки барои сайёҳат ба кишвари мо меоянд, дар баробари шинос шудан бо зебогии ин сарзамини биҳиштосе ва мардуми меҳмоннавозӣ он бомаҳорати ҳунарҳои истеъдоди азалии ин халқи зарофар ошноӣ пайдо карда ҳамчун армуғон аз эҷози дастони пурҳунари тоҷикистониён ба худ ҳаҷа мебаранд, ки ин муаррифгари ватаномо дар арсаи олам мебошад.

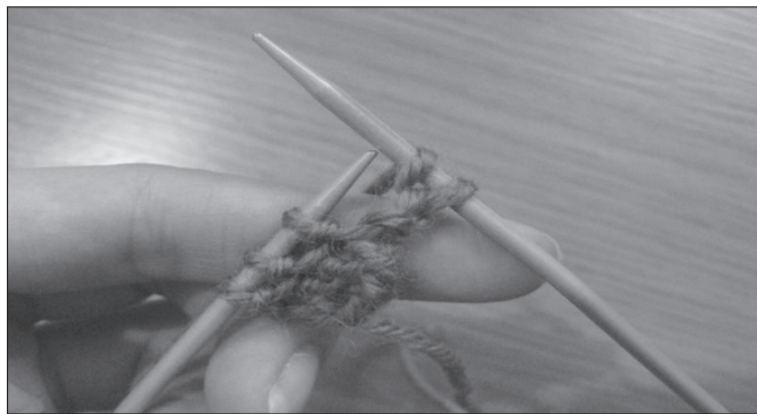
Ҳунарҳои мардуми тоҷикистониён ба худ ҳаҷа мебаранд, ки ин муаррифгари ватаномо дар арсаи олам мебошад. Ҳунарҳои мардуми тоҷикистониён ба худ ҳаҷа мебаранд, ки ин муаррифгари ватаномо дар арсаи олам мебошад.

Ҳунарҳои мардуми тоҷикистониён ба худ ҳаҷа мебаранд, ки ин муаррифгари ватаномо дар арсаи олам мебошад.

Ҳама шахсони рӯи олам ба ҳар мақоми олие, ки расида бошанд, ин ҳама заҳмату талоши беандозаи устодон аст. Бояд ҳар як инсон қадру манзалати устодонро бидонад, ки онҳо ба мо хондану навиштан, ба роҳи рост ҷидоят кардан, ба мушкилиҳои зиндагӣ тоб овардан, ба по рост истодан, суҳанҳои нек гуфтан, қадру қимати падару модар ва ахлу оила донистанро ба мо меомӯзад. Ҳар як устод шогирди худро мисли фарзанди худ дӯст медорад ва

муътамади илмӣ Бобоҷо Ғафуров дар асарҳои ҷовидонаи худ "Таърихи халқи тоҷик" (саҳ 166), "Таджики" (саҳ. 254 - 272) баён намудааст.

Ҳамин тариқ, аз рӯи қайду ишораҳои муаррихон сайёҳон ва солноманависон маълум мешавад, ки тоҷикони муқими Осиёи Миёна ба истеҳсоли матоҳои абрешимӣ, ресмонӣ (пахтагӣ) ва пашмӣ машғул буданд. Бахусус, абрешим дар ҳаёти мардуми тоҷик аҳамияти калон доштааст, ки сабаби он аз абрешим тайёр намудани либосҳои ҳариру зебо ҳамчун воситаи ороиш аз санъати ба-

ланди ниёкони ҳунарманди мо шаҳодат медиҳад.

Аҷдодони халқи тоҷик - сугдиён дар истеҳсоли матоҳои абрешимӣ ҳамто надоштанд. Сарчашмаҳои таърихи шаҳодат медиҳад, ки сокинони Эронӣ Ғарбӣ дар истеҳсоли шоҳибобӣ шогирдонӣ сугдиён буданд. Ҳоло хушбахтона, ҳамин намуди истеҳсолот, яъне шоҳибобӣ дар тамоми қаламрави Тоҷикистон бо ду тарз - дар фабрика ресандагӣ ба тариқи дастгоҳҳои техникаӣ ва дар хонаҳо бо тариқи дуқонҳои бофандагӣ ба роҳ монда шудааст. Вале ба тарзи дасти тайёр намудани он сифати шоҳиро хеле зебову беҳтар нишон медиҳад.

Ноғуфта намонад, ки тавассути "Роҳи бузурги абрешим" ин намуди матоъ аз сарҳади Чин то ба кишвари Рим мерасид ва либосҳое, ки аз он тайёр карда мешуд, либоси дарбории Императорони Рум ва Шоҳзодагони Чин ба шумор мерафт ва шояд сабаби номи "Шоҳӣ" гирифтани ин матоъ низ аз ҳамин сарчашма мегирад яъне, либоси ҳариру зебо, ки аз абрешим тайёр карда мешуд, онро шоҳӣ- либоси шоҳона мегуфтанд. Ва қобил ба ёдоварист, ки калимаи "шоҳӣ"

аз истилоҳи сугдӣ "ро - tie" гирифта шудааст, ки ба ақидаи воқеанигори асри VII Хитой Суй - Шу бо номи kinain pe - tie дар Самарқанд ва Суғд истеҳсол шуда, дар Хитой хеле машҳур будаст.

Аксари матоъҳое, ки вобаста ба истеҳсоли абрешим мебошанд, бо истилоҳоти забони қадимаи форсӣ ифода ёфтаанд, ки аз асосгузори матоҳои абрешим будани ниёгони мо шаҳодат медиҳад, ва шояд "роҳи бузурги абрешим" - бо тавассути маъмулу машҳур будани ин намуди маҳсулот ин номро гирифтааст. Барои ишбот як намуди матоҳои абрешимӣ

истеҳсол шударо мегирем. Масалан, истилоҳи "паранд" шакли қадимаи ин калима дар забони сугдӣ бо истилоҳи "pring" ифода ёфта, ба маънои матоҳои пурнақшу ниғори абрешимӣ меояд.

Дар "Фарҳанги забони тоҷикӣ" қ.2, саҳ 26 низ ба ин маъно омадани калимаи мазкур мушоҳида мешавад. Чунончи, дар таърихи ашъори Фарруҳӣ дар ин бора ишорае аст:

Чун паранди бедгун ба рӯи пушад марғзор,

Парниёни ҳафтранган дар сар орад кӯҳсор.

Ҳамин тариқ, аҷдодони гузаштаи мо якҷанд намуд матоҳои вобаста ба абрешимро истеҳсол мекарданд, ки бо номҳои "кимҳоб"; "дебо ва намудҳои он: дебои чинӣ, дебои муаллам, дебои зарафшон, дебои ҳафтранг, обёрӣ, буқаламун, парниён, сандалус"; "атлас ва намудҳои он: атласи гулранг, атласи гулбофт, атласи қирмизӣ, атласи чархӣ, атласи хонбоғӣ, атласи маънавий, атласи хитой, атласи яздӣ, атласи шумӣ, атласи муаллам" машҳур буданд, ки айни замон ба истеҳсол ва мавриди истифода қарор додани онҳо аҳамияти калон дар эҳёи ҳунарҳои мардуми эронитабор махсус, тоҷикон дорад.

ҶАҲОНРО ТАРАҚҚӢ ДАРСИ УСТОД АСТ!

Ҷама шахсони рӯи олам ба ҳар мақоми олие, ки расида бошанд, ин ҳама заҳмату талоши беандозаи устодон аст. Бояд ҳар як инсон қадру манзалати устодонро бидонад, ки онҳо ба мо хондану навиштан, ба роҳи рост ҷидоят кардан, ба мушкилиҳои зиндагӣ тоб овардан, ба по рост истодан, суҳанҳои нек гуфтан, қадру қимати падару модар ва ахлу оила донистанро ба мо меомӯзад. Ҳар як устод шогирди худро мисли фарзанди худ дӯст медорад ва

ӯро ба роҳи рост раҳсипор менамояд. Рӯзе фаро мерасад ва яке аз шогирдонаш ба мақоми баланде ноил мегардад, устод ин суҳанро шунида, хеле шод мегардад ва худро хушбахтарин шахси рӯи олам меҳисобад, ки шогирди тарбиякардаи ман ба мақоми баланд расидааст. Агар дар байни шогирдонаш як нафари онҳо шахси бесавод ва бемаърифат афтад ё ҷинояте содир кунад, устод худро намебахшад, зеро мегӯяд, ки ман натавонистам ба

шогирдонам тарбияи хуб диҳам. Мо ҷавонон бояд қадру қимати устодонро бидонем. Онҳо моро ба роҳи рост раҳсипор мекунад ва тамоми хушбахтиҳои зиндагиро бароямон орзу мекунад.

Аё устод аз хотир

фаромӯшат нахоҳам кард,

Чароги дар дили шогирд

хомӯшат нахоҳам кард,

Ҳусния ЁРМАТОВА,

доншиҷӯи соли I-уми факултати

физиологияи тоҷик ва журналистика,

шӯъбаи рӯзномашиносӣ

Рамазон РАҲИМОВ,
омӯзгори Донишқаддаи технология ва
менеджменти инноватсионӣ дар шаҳри Кӯлоб

ТАФСИРИ ИФРОТГАРОИИ САЛАФӢ

Калимаи терроризм ё террористро ҳама дарк мекунад ва солҳост, ки бо амалҳои даҳшатафканӣ ҷомеаи ҷаҳон ба мубориза баромадааст. Ғайр аз ин, мо сари дигар калимаи ҳарф хоҳем гуфт, ки ин ифротгароии салафӣ (экстремизм) мебошад. Синоними истилоҳи экстремизм калимаи арабии ифрот аст, ки маъноаш аз ҳад (андоза) гузаштан дар коре; ифрот қардан (намудан) аз ҳадди эътидол гузаштан (гузарондан), дар коре зиёдаравӣ қардан мебошад. Яъне, ҳар шахсе, ки асабӣ ва сарзада аст ва аз рӯи эҳсос доим қарор мебарорад ва бе андеша суҳан мекунанду ҳукм қардан ба ҳар коре шугли ӯст, ифротӣ аст.

8 декабри соли 2003 тахти № 69 Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи мубориза бар зидди экстремизм (ифротгароӣ)" қабул карда шуд. Дар ин қонун экстремизм - ин изҳори фаъолияти ифротии шахсони ҳуқуқӣ ва воқеӣ ба даъвати нооромӣ, дигаркунии сохти конститусионӣ дар давлат, ғасби ҳокимият ва тасарруфи салоҳияти он, ангезонидани наҷодпарастӣ, миллатгароӣ, бадбинии иҷтимоӣ, мазҳабӣ оварда шудааст.

Солҳои ахир равияи ифротии салафия дар ҷумҳурии мо реша давондааст ва ба воситаи зархаридони ватанфурӯш ақидаи ботили худро паҳн намуда истодаанд. Бояд зикр намуд, ки салафия - аз феъли арабии "салафа" гирифта, маъноаш ибтидо, аввалин мебошад. Салафия ҳамчун қараёни бунёдгариҳои динӣ-ахлоқӣ дар заминаи равияи сунизм дар асри XV аз осори олими мусулмон Ибни Таймия ба вуҷуд омадааст, ки ба баргаштан ба замони ҷамоаи Мадина (622-630)-ро даъват месозад. Яке аз тарғибгарони маърузи салафия Ибни Абдулваҳҳоб мебошад, ки асосгузори қараёни Ваҳҳобия шинохта шудааст. Марказ, ё ин ки макони салафия дар Арабистони Саудӣ ҷойгир аст.

Ҳамзамон Суди олии Тоҷикистон дар соли 2009 бо дархости прокуратура қараёни "Салафия"-ро дар қаламрави Тоҷикистон мамнӯъ эълон карда буд. Мақомоти Тоҷикистон "Салафия"-ро як қараёни ифротгаро ва тундрав менамояд. Инчунин, суд аз соли 2009 дар Тоҷикистон фаъолияти "Ҷамоати таблиғ"-ро низ мамнӯъ карда буд. Аз он замон то ҳол судҳо даҳҳо нафар аз пайравони ин қараёнҳоро ба муҳлатҳои муҳталиф маҳкум карда буданд.

Мувофиқи афкор ва ақидаи донишмандони диншинос ва чеҳраҳои саршиноси ислом салафиҳо имрӯз ба се гурӯҳ тақсим шудаанд, ки инҳоянд:

1. Салафиҳои ҷиҳодӣ, ки созмони "Ал-Қоида" аз ҷумлаи он аст.
2. Салафиҳои "мадҳалӣ", ки пайравони Рабеъ ибни Ҳодии Ал-Мадҳалӣ ҳастанд. Ин гурӯҳ ба хонаводаи Оли Саъуд мансуб аст, ки сиёсат ва давлатдорӣ дар ихтиёри оилаи Оли Саъуд ва фатвою қарорҳои динӣ дар ихтиёри пайравони ин мазҳаб мебошад.
3. Салафиҳои "сарварӣ", ки пайравони Муҳаммад ибни Зайнуллобиддини Сарварӣ ҳастанд ва ин тоифа муътадиланд, аммо то ҳол қоршиносони дин ва уламои ислом дар Тоҷикистон муайян накардаанд, ки салафиёни Тоҷикистон ба кадом аз ин гурӯҳҳо дохиланд.

Ин дар ҳолат, ки ҷавононе, ки имрӯз худро салафӣ менамояд, дар ҳақиқат салафӣ нестанд. Ин гурӯҳ тиловати Қуръонро дар болои қабр ҳаром мегӯянд, ба арвоҳи гузаштагон расидани савоби тиловати Қуръонро рад мекунад, ҳамчунин хайру эҳсонро низ инкор мекунад.

Дар аввал қараёни салафия аз барномаҳои сиёсӣ кор намегирад ва мисли "Ҳизб-ут-таҳрир" тундрав наменамоянд ва қорҳои ғайриқонунӣ даст намезананд, аммо баъди неру ва тавон ёфтани амнияти Тоҷикистон хатар меоранд. Таҳлил ва мушоҳидаҳои бозгӯи он аст, ки салафия ба Тоҷикистон аз се самт таъсир хоҳад кард.

1. Аввал нафароне, ки дар мадрасаҳои Покистон таҳсил мекунанд ва имрӯз ин қараёнро дар кишвар тарғиб менамоянд. Роҳбари қараёни салафия Муҳаммадӣ Раҳматулло низ дастпарвари мадрасаи Покистон мебошад. Дар солҳои нооромӣ дар кишвар зиёда аз садҳо нафар ҷавони тоҷик дар мадрасаҳои Афғонистону Покистон ва мамлики Араб таҳсил мекунанд. Имрӯз онҳо ба ҷи фаъолият машғуланд, ҷи гуна барномаҳои диниро роҳандозӣ менамоянд, барои ҷомеаи норушан аст.

2. Самти дуюм ин аз ҷониби Русия аст, яъне ҷавонони дар муҳожирати меҳнатӣ буда, ки қисме аз вазъи ноҷури иқтисодӣ дар Русия ба ин қараён дохил мегарданд ва дар дохил бошад аз сӯи раҳбарони маҳаллии худ ва саҳифаҳои интернетии Русия ҷидоят мешаванд. Имрӯз ҳар як салафӣ дониши амиқ барои даст ёфтани ба сомонҳои интернетиро доранд ва пайвасти тавассути ин шабакаҳо ақидаҳои худро паҳн месозанд.

3. Омилӣ сеюм бевосита дастгирӣ қардани салафия бо маблағҳои шайхони сарватманди хонаводаи Оли Саъуд аст.

Тибқи маълумоти омории мутахассисони диншиноси русӣ ҳоло зиёда аз 3000 ҳазор сомонҳои интернетӣ ва шабакаҳои моҳворавӣ моҳияти экстремистӣ дошта, аз номи дини Ислом ба таблиғи андеша ва идеологияи террористӣ машғуланд. Ин шабакаҳои моҳияти ифротгародорона, хатарноктарин наъби силоҳи қатли омми мардумӣ мебошанд.

Бахшида ба 80-солагии адабиётшинос, номзади илми филология, дотсент,
Корманди шоистаи Тоҷикистон Барот Латифов

ДАСТАТОН ҲАРГИЗ ДАРДРО НАБИНАД, УСТОД!

Зафар МИРЗОЁВ,
мушовири ректор оид ба
иртибот бо ҷомеа

Омӯзгор ояндаи ҷомеа, ояндаи илму фарҳанги онро ташаккул медиҳад ва ҳамин аст, ки дар ҳама давраи замони давлатмандии овозаманди ҷаҳон ба маориф ва омӯзгорон таваҷҷуҳи вижа зоҳир кардаанд ва бисёре аз онҳо то расидан ба мартабаҳои баланди роҳбарӣ худ омӯзгор буданд. Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ Пешвои миллат, Президентӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар сиёсати худ соҳаи маорифро дар мақоми аз ҳама баланд ҷой додааст ва пайваста омӯзгоронро таъкид менамояд, ки "Дастгирии соҳаи маориф ва баланд бардоштани мақоми омӯзгор, дар навбати аввал, аз он ҷиҳат муҳим мебошад, ки аҳли маориф дар рушди нерӯи инсонӣ саҳми бевосита дошта, яке аз қувваҳои пешбаранда ва фаъоли ҷомеа мақоми омӯзгори имрӯза ба шумор меравад ва гузашта аз ин, пешрафти тамоми соҳаҳои ҳаёти ҷомеа ва давлат ба сатҳи рушди маориф вобастагии мустақам дорад."

Ба пиндори бархеҳо пешаи омӯзгори воқеӣ ирсиву модарзодӣ мебошад, дигарон чунин мешуморанд, ки барои ба мартабаи омӯзгори ҳақиқӣ расидан, роҳи дарози донишомӯзиву хирадварзиро мебошад тай кард. Аммо барои омӯзгори ҳақиқӣ донишқадаву донишгоҳҳои муассисаи таҳсилоти олии шудан, ин роҳ аз фарозу нишебҳо, ҷустуру кофтуковҳои бешумор мегузарад. Устод Барот Латифов, дотсент, номзади илми филологӣ аз он омӯзгорони нодире мебошад, ки на танҳо роҳи пурпечу тоби донишварзиви андешамандиро гузаштааст, балки дар мактаби пуримтиҳони сиёсатпешагони замони Шӯравӣ обутоб ёфта, аз бовариву эътимоди сарварони Ҷизбии сатҳи вилояту ҷумҳури бархурдор гашта буд.

Дар ин ҷо мебошад ёдовар шуд, ки гаҳе воситаҳои ахбори омма усули давлатдорӣ Иттиҳоди Шӯравиро, зеро интиқод қарор дода, ба истилоҳи он замон, ба шеваи интиқоб ва ҷобачогузори кадрҳои роҳбарикунанда тамасхур раво менаманд. Аммо танқидгарон ба ин нукта таваҷҷуҳ надоштанд, ки дастгоҳи ҳамабин ва ҳамашунави ҳукумати шӯравӣ, то расондани шахсе ба мартабаи баланди идорӣ, вайро чуноне мегӯянд "аз ғарбел мегузаронд." Чуночи барои пазируфтани шахсе ба сафҳои роҳба-

рони Ҷизбӣ, дар баробари содиқ будани ӯ ба идеалу ормонҳои Ҷизбӣ коммунист ва Давлати шӯравӣ, ба сатҳи донишҳои касбӣ сиёсӣ ӯ, кайфиятҳои оиладорӣ, хидмат дар сафҳои қувваҳои мусаллаҳ, донишҷӯи забони русӣ, шумораи китобҳои адабии мутолиа кардааш, муносибати бо ҳамкорону ҳамсоягон ва чандин сифатҳои дигар, аҳамияти ҷиддӣ дода мешуд. Барои ба хориҷи мамлакат фиристодани кас, ба вижа барои иҷрои вазифае истиҳдом намудан, ӯ мавриди санҷиши мӯбинона қарор дода мешуд. Аз хешовандону наздикон, аз масъулони ҷамоат тавсияномаҳо гирд оварда мешуд ва шахси тавсиядиҳанда масъулияти ба сиёсати давлат содиқ буданро бо имзои шахсии хеш тасдиқ мекард.

Ҳамин бартариҳои Барот Латифовро омӯхта, ӯро пас аз хатми шӯбаи забони форсии факултаи шарқшиносии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон (он замон Донишгоҳи Давлатии Тоҷикистон ба номи Ленин), нахуст барои кори тарҷумонӣ ба кишвари Афғонистон, ба сафари хидмати пурдавом мефиристанд ва пас аз бозгашт барои кор ба Кумитаи ноҳиявии ноҳияи Восеи Ҷизбӣ Коммунисти Тоҷикистон даъват менамоянд. (Бори дувум низ ба мuddати се сол ба он кишвар эъзом мегардад.) Корманди Ҷизбӣ будан мояи ифтихори одамон буд ва ӯ ин пешниҳодро пазируфта, дар байни якҷанд сол аз инструктори кумитаи Ҷизбӣ ноҳияи Восеъ то ба мартабаи инструктори Кумитаи Ҷизбии вилояти Кӯлоб расид. Сипас дар мақомоти роҳбарии кумитаи радиову телевизиони вилояти Кӯлоб, директори Донишқадаи тақмили ихтисоси муаллимони минтақаи Кӯлоби вилояти Хатлон, ҷонишини сардори Раёсати маорифи вилояти Кӯлоб, сардори Қароргоҳи раиси вилояти Кӯлоб, мудирӣ шӯбаи илми Коллеҷи омӯзгори Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ, кор кардааст. Ва инан беш аз 12 сол аст, ки дар Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ, андӯхтаову дарёфтаҳои илми худро ба шогирдон меомӯзонанд. Ҳамзамон новобаста ба ташвишҳои шабонарӯзӣ дар иҷрои корҳои душвори сиёсӣ идорӣ, ки бештар ба тарбияи насли ҷавон нигаронида шуда буданд, пешаи асосии худ, омӯзиш ва таҳлили забони адабиёти тоҷикро Ҳаргиз аз пеши дида дур намегузостанд. Ҳамин буд, ки бо даст ёфтани камтарин фурсат худро ба кишторҳои пурмаъниву байзбори адабиёти ҳазорсоламон афканда, аз он хушачинӣ кардаанд. Аз он кишторҳои фароғири нисфи ҷаҳон гаҳе аз "Шоҳнома" - и Ҳаким Фирдавсӣ, гаҳе аз девони Ҳофиз, гаҳе аз "Маснави Маънави" Мавлоно Ҷалолуддини

Балхӣ, девони пурасрори Бедил ва дигар бузургии суҳан бардоштҳои тозае гирдоварӣ карда, аз роҳи нашр дар рӯномаҳои ҷумҳуриявӣ ва шахрӣ ба парасторони суҳани нағзи дарӣ бахшидааст.

Устод Латиф Баротро метавон дар сафи он пажӯҳандагони адабиёти тоҷик ҷой дод, ки бо ҷустуҷӯи пурбаракати хеш шоири гумноmero кашф карда, эҷодиёташро омӯхта, ба аҳли назар пешниҳод кардааст.

Шоистваи ёдоварист, ки дар ношинохта бимондани як идда адибоне, ки дар қаламрави забони тоҷикӣ осори баланд ба мерос гузошта, вале гумном мондаанд шояд табиати ҳамдигарношиносии мардуми тоҷик асаргузор буда бошад. Ва ё шояд мардуме, ки аз шикастҳо ва бар сари тахти шоҳӣ роҳ пайдо кардани бегонагони найзаафкан ба раҳғумиҳо дучор гашта, дигар акнун барояшон арзиши суҳансарой рӯ ба нестӣ оварда буд, як силсила суҳангустарони соҳибдевонашро аз ёдҳо барканор карда буд. Суҳансароёне чун Абӯсилики Гургонӣ, Муҳаммад бини Васифи Саҷзӣ, Масъуди Марвазӣ, Хотиири Хатлонӣ, Боқии Кӯлобӣ ва чанде дигарон, ки то ҳанӯз дар доираи адабшиносии тоҷикӣ шинохта нашудаанд, ҳама соҳибдеван буданд ва офаридаҳои ранҷборашонро ба ормони беҳандешиву беҳрӯзгори мардуми худ бахшидаанд. Аз шоири фарҳефта Боқии Кӯлобӣ, ки дар авоҳири садсолаи XVII зиндагӣ дошта, умрро дар кишвари Ҳинд ба поён расондааст, ин байт дар ёди ду - се шеърпараст мондааст, ки гӯё ба иллати куфргӯиаш рӯзгори носозгор фазое фароҳам наовардааст, то "хубон" пас аз маргаш номи ӯро бидонанд:

*Хубон агар надонанд
имрӯз номи моро,
Фардо ки мо набошем,
донанд номи моро.*

Шоири дигари тавонои тоҷик, ки то имрӯз дар борааш ҷуз чанде аз шеърпарастон дигар касе хабар надорад, Файзи Алам, бо таҳаллуси Алам ва Аламай - зодаи деҳаи

Дуоби ноҳияи Муъминобод мебошад, ки ҳамакунун устод Латиф Барот бо талошу заҳматҳои зиёде рози дар дурҷи осори ин адиби гумном нухуфта-ро сар гушодааст.

Устод Латиф Барот ҳамчун як фарзанди босипоси миллати худ, гарди ба рӯи ҳар сатри ашъори Файзи Алам нишастаро пок карда, ба хилвати андешаҳои ӯ ворид гашта, чандин мақолаву китобҳои ҷолиб ба

табъ расондааст. Соли 2004 гулчини ашъори шоирро зери унвони "Аз дили зорам мапурс" (Душанбе Шарқи озод, дар ҳаҷми 85 саҳифа), соли 2008 "Мунтахаботи ашъори Файзи Алам" (Душанбе Адиб, дар ҳаҷми 222 саҳифа) ва якҷанд мақолаҳоро дар атрофи муносибатҳои эҷодии Файзи Алам бо шеърӣ Ҳофиз, Ҷалолуддини Балхӣ ва Бедил ба табъи хонандагон расонд. Сипас барои дарёфти унвони илмӣ хомаи нозуки пажӯҳандагӣ ба даст гирифта, пас аз ҷустуҷӯи ва таҳлилҳои олимона, соли 2010 рисолаи диссертатсионии худро унвони "Ҳаёт ва эҷодиёти Файзи Алам" ба поён расонид ва моҳи декабри соли 2010 дорандаи унвони илмӣ Номзади фанҳои филологӣ ва ҳамчунон ба мартабаи дотсентӣ расид.

Барот Латифов ҳамчун як пажӯҳишгари асил, пас аз дифоъи рисолаи илмӣ сатҳу суръати талошу кӯшишҳо ва ҷустуҷӯи олимонаи худро кам накард. ӯ китобҳои "Ҷаҳони андеша ва назари Файзи Алам" (Душанбе "Бухоро", соли 2013 дар ҳаҷми 2010 саҳифа), "Ашъори ирфонии Алам" (Душанбе "Бухоро", соли 2013 дар ҳаҷми 150 саҳифа) - ро ба нашр расонд. Ногуфта намонад, ки доираи таҳқиқоти ӯ танҳо дар атрофи ҳаёт ва фаъолияти Файзи Алам маҳдуд нагаштааст ва рисолаҳои илмӣ "Муҳаммад бузургтарин симои башарият", (Душанбе Шарқи озод, с. 2004 иборат аз 95 саҳифа), "Шер як бача мезояд" (Асари бадеӣ, Душанбе Эҷод, с.2010, дар ҳаҷми 183 саҳифа), "Мавлавӣ Рум хуб бидонад арӯз" (дар ҳаҷми алфавитӣ бо У. Тоиров, М. Солеҳов, Душанбе Ҳумо, с.2007, 46 саҳифа) ва чандин мақолаҳои дигар гӯёи пурқорӣ ва андешаи густурдаи ин донишманди фозил мебошанд.

Мо пеши худ вазифа нагузоштаем, ки корҳои пажӯҳишии устод Латиф Баротро мавриди таҳлилу шарҳ қарор диҳем, зеро чунин кор аз ҳаҷми мақолаи рӯи саҳифаи рӯзно-

ма берун хоҳад рафт ва гумон ба яқин аст чунин корро пажӯҳандагони адабиёт ба ӯҳда гирифтаанд.

Мо дар ин ҷо аз фурсат кор гирифта, меҷоҳем чанд сатр аз ҳунари баланди тарбияи фарзандон, ки худованд ба чунин падари фозил бахшидааст, рӯи қоғаз оварем. Гумон мекунам аз ин ки хонандагони нашрияи "Анвори дониш" голибан ҷавонони донишгоҳӣ мебошанд ва онҳоро шодкомиҳои зиндагии хонадорӣ дар пеш аст, тасмими инҷониб бамаврид менамояд.

Дар пирумуни хонаводаи ӯ суҳан гуфта, пеш аз ҳама мебошад аз ҳамхонаи меҳрубон ва рафиқи роҳи пурбаракати зиндагисозаш, муаллимаи донову хирадандеша ва модари мушфиқи фарзандонаш, равоншод Иқлиммоҳ Иброҳимова ёд кард. Муаллима Иқлиммоҳ Иброҳимова, равоншод дар биҳишт, таҳсилро дар Институти омӯзгори ба номи Шевченкои шаҳри Душанбе (Имрӯз Донишгоҳи давлатии омӯзгори Душанбе ба номи Садриддин Айни), бо ҳамдарсии устод Лоик Шералии ва шахсияти сиёсӣ замони Шӯравӣ Бозгул Додхудоева, ба поён расонда, умре кудакону наврасони мактабро тарбия кардааст. Иқлиммоҳ Иброҳимова бо устод Латиф Барот мисли ин ки намунаи оиладорӣ як равшанандеши воқеӣ ва ҳунари баланди таълиму тарбияро ба мардум нишон бидиҳанд, фарзандонро ба воя расондаанд, ки аз гуфтору рафтору кирдорашон ҳамеша бинодиливу доноӣ, хирадварзиво меҳрубонӣ ҷилва мекунад.

Парваридаҳояшон Рустам Латифов, хатмкардаи Донишгоҳи аграрии Тоҷикистон, ҳоло вакили мардумӣ дар Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон мебошанд.

Хуршед Латифов соҳибкори комёби кишвар мебошанд.

Маҳмуд Латифов, дар Москва яке аз тоҷирони комёб мебошад, ки ёрии худро ба ҳамдиёрони корафтаи ҳаргиз дарег намедоранд.

Ҷомӣ Латифов сардори Идораи андозаи ноҳияи Восеъ мебошанд.

Наргис Латифов муаллимаи мактаби таҳсилоти ҳамагонии ноҳияи Восеъ мебошанд.

Умед Латифов, дар аёлати Калифорнияи Иёлоти Муттаҳидаи Америка, ба сифати коршиноси соҳаи иқтисод кор мекунад ва бояд гуфт, ки Донишгоҳи машҳури Калифорнияро бо баҳои аъло хатм намудаанд.

Дар тавсифи шахси фозиле чун устод Барот Латифов метавон як ҷилд китоб таълиф намуд, вале мо дар ин ҷо гуфторамонро ба поён расонид, орзу мекунем, ки Худованд ба фаъолияти омӯзгориву илмӣ ӯ боз 20 - соли дигар бибахшад.

АКСИЯИ «ДОНИШГОҶИ МАН»

Роҳбарияти Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ тасмим гирифтааст, ки бо иштироки кормандону омӯзгорону ва донишҷӯён аксияи «Донишгоҳи ман»-ро гузаронад. Айни ҳол тамоми омӯзгорону кормандон ва донишҷӯён дар ин аксия иштирок намуда, ба донишҷӯёни эҳтиёҷманд ва дигар қишири ҷомеа кӯмак расонида истодаанд. Намунае чанд аз ин корҳои хайрро ба хонанда муаррифӣ мекунем.

НОИБИ РЕКТОР ОИД БА ТАРБИЯ: ДАСТГИРИ ЯТИМОН

Ноиби ректор оид ба тарбия Сайдаҳмадова Дилором дар партави аксияи "Донишгоҳи ман" ва Нақшаи чорабиниҳои шуъ-

баи тарбияи ба ду нафар донишҷӯёни ятими кули факултаи химия, биология ва географияро кӯмак расонида маводи ғизоии 1 моҳи онҳоро дастрас намуд. Чунин иқдом ва дастгирӣ ятимони кул дар меҳвари асосии роҳбарияти олии сиёсии мамлакат қарор дошта, вобаста ба ин, Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон таъкид менамоянд: "Ман Шуморо хор шудан наменам!".

ЛИТСЕИ КАСБӢ-ТЕХНИКӢ: ТАҚДИМИ КИТОБҶОИ ИЛМӢ БА КИТОБХОНА

Директори литсеи касбӣ-техникии донишгоҳ Маҳмадовуд Ғаниев ба хотири ширкат дар аксияи "Донишгоҳи ман" ба фонди китобхонаи донишгоҳ 15 адад адабиёти илмӣ лозимиро, ки бо забони рус ӯ ба тоҷикӣ нашр шуда буданд, тақдим намуд.

МАРКАЗИ БАҚАЙДГИРӢ ВА НКТ: 190 000 КИТОБИ ЭЛЕКТОРОНӢ ТӢҲҒА...

Шарифов Анвар, сардори Маркази бақайдгирӣ ва НТК дар аксияи "Донишгоҳи ман" иштирок намуда, 190 000 китобҳои электроние, ки ба 90 соҳаи илм тааллуқ доранд ва давоми 10 сол ҷамъоварӣ намудааст, ба китобхонаи электронии донишгоҳ ҳада намуд.

ИҚД: ҒАМҲОРӢ ДАР ҲАҚҚИ ДОНИШӢӢ

Рӯзи 19.05.2018 аз тарафи раиси иттифоқи касабҳои донишҷӯёни донишгоҳ Фазиламо Юсупова ба донишҷӯёни хобгоҳ дар ҳаҷми 200 сомонӣ маводи ғизоӣ кӯмак расонида шуд. Бояд қайд намуд, ки ин корҳои хайр ба хотири аксияи "Донишгоҳи ман" анҷом ёфта истодаанд. Хонум Фазиламо маротибаи дуюм аст, ки дар аксия иштирок намуда истодааст.

ШУЪБАИ АСПИРАНТУРА: ТАҚДИМИ МАВОДҶОИ ҒИЗОӢ БА ДОНИШӢӢНИ ХОБГОҶ

Мудирӣ шуъбаи аспирантураи донишгоҳ номзади илмҳои педагогӣ Назаров Ҳотам бо рӯҳбаландӣ аз аксияи "Донишгоҳи ман" бо иқдоми нек даст зада, ба донишҷӯёни хобгоҳ дар ҳаҷми 600 сомонӣ маводи ғизоӣ харидорӣ карда, ба 67 ҳуҷраи истиқомати донишҷӯён тақсим намуд.

ДАР АКСИЯИ «ДОНИШГОҶИ МАН» ИШТИРОК НАМО!

СИЁСАТИ ХОРИЧИИ ТОҶИКИСТОН ДАР ПАЁМ

Бахтиёр САФАРОВ,
саромӯзгори кафедраи адабиёти
тоҷик ва журналистика

Ҳамасола Сарвари кишвари азизамон, Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ, Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон Паёми худро ба Маҷлиси Олии мамлакат ирсол месозад. Паёми навбатӣ рӯзи 22-юми декабри соли 2017 ба вуқӯъ пайваст ва тамоми мардуми тоҷик аз ин рӯйдод ба воситаи ВАО-и кашварамон огаҳӣ ёфтанд.

Баъди ироаи Паёми Пешвои миллат дар тамоми сохторҳои давлатӣ нақша чорабиниҳо дар зимни ин дастури солна тартиб дода шуда, гурӯҳҳои табиғотӣ ташкил карда шуданд, ки Паёми имсолро бо шарҳу эзоҳ ба аҳолии маҳал бо ташкил кардани вохӯрию суҳбатҳо расониданд. Қайд кардан ба маврид аст, ки дар Паёми имсолаи Пешвои миллат сараввал доир ба сиёсати хориҷии мамлакат қайдҳои махсус карданд. Аз ҷумла қайд карданд, ки "...вақтҳои охир дар ҳаҷон раванди бартариҷӯӣ, мусаллаҳшавии бошито, пайдоиши нишонаҳои марҳалаи нави "Ҷанги сард" боиси нигаронӣ гардидааст.

Соли қорӣ дар ғӯшаҳои гуногуни олам нооромиву низоъҳои идома ёфта, барои ҷомеаи ҷаҳонӣ ҳамчун айёми душвору пуртазод эътироф гардид.

Дар ин давра зиёда аз сад давлати дунё мавриди ҳамлаҳои ғайринисони террористон ва ифротгароён қарор гирифт.

Аз ин бармеояд, ки имрӯз баъзе давлатҳои абарқудрат меҳоянд, ки сиёсати берунаи худро дар мамлакатҳои нодору ҷангзада амалӣ созанд. Хушбахтона, мамлакатаи мо имрӯз тавону қудрати ҳифзи худро дорад, зеро ки ҳамкориҳои мо бо давлатҳои ҳамсоя ва хориҷӣ бо пешбурди сиёсати "дарҳои кушода" аз рӯзи ба истиқлолияти давлатӣ расидан ва паси сар кардани ҷанги таҳмилий рӯ ба тараққӣ ниҳодааст.

Мо имрӯз шоҳиди он ҳастем, ки нооромӣ ҳатто дар мамлакатҳои ороми минтақаи Аврупо низ сар зада истодаанд. Дар Паёми имсолаи Пешвои миллат қайд карданд, ки зиёда дар 100 мамлакатаи ҷаҳон хатарҳои террористии экстремистӣ ба амал омаданд.

Бинобар ҳамин, сабабҳо, имрӯз Ҳукумати кишвар ҳамкориҳои густурда бо созмонҳои байналмилалӣ минтақавӣ ва кишварҳои шарик тақвият мебахшад. Ҳамаи ин амалҳо дар ҳамкорӣ бо Созмони Миллали Муттаҳид, Иттиҳоди Аврупо, Созмони Амният ва Ҳамкорӣ дар Аврупо сурат мегирад.

Бо ҳамин мақсадҳо дар соли 2018 дар пойтахти мамлакатамон конфронси байналмилалӣ дар мавзӯи муборизаи муштарак бо терроризму ифротгарӣ ва тундгарии хушунатомез ба нақша гирифта шудааст. Барои тақвияти гуфтаҳои боло дар Паёми имсолаи Пешвои миллат чунин қайҳо карданд: "Сиёсати "дарҳои кушода" чун меҳвари аслии муносибатҳои мо бо ҷаҳони муосир воқеӣ, дуруст ва судовар

будани худро нишон дод. Ин сиёсат доираи шарикони Тоҷикистонро афзоиш бахшида, барои таъмин намудани иштироки густурдаи кишварамон дар фаъолияти созмонҳои байналмилалӣ ва минтақавӣ заминаи мусоид фароҳам овард.

Мо ин сиёсатро идома медиҳем ва дар ҷодаи таҳмики ҳамкориҳо бо ҷамаи кишварҳои ҷаҳон минбаъд низ ҷораҳои зарурӣ меандешем."

Аз ин рӯ, метавон гуфт, ки сиёсати хориҷӣ дар Паёми имсолаи Пешвои миллат мавқеи баланд дошт ва ин бесабаб набуд. Зеро соли 2018 сиёсати хориҷии Тоҷикистон самтҳои васеъро дар бар хоҳад гирифт. Имсол таваҷҷуҳи тамоми расонаҳои хабарии олам ба Тоҷикистон ба маротиба меафзояд. Бар замми ин имсол Тоҷикистон Раёсати Иттиҳоди давлатҳои мутақилро ба ҳаҷа дорад.

Вобаста ба ин, дар кишвари мо чорабиниҳои муҳим баргузор мешаванд. Аз ҷумла, Пешвои миллат қайд карданд, ки "Ҷумҳурии Тоҷикистон дар замони истиқлолияти худ ҳамкориҳои густурдаи минтақавиро воситаи муҳимтарини ҳалли масъалаҳои иқтисодиву тичоратӣ, иҷтимоӣ, экологӣ ва таъмини амниятӣ субот дар Осиеи Марказӣ доништа, ҷонибдори таҳмики муносибатҳои байниҳамдигарии мардумони минтақа бар пояи дӯстӣ ва ҳусни эътиمود мешавад."

Ҳадафи дигари созандагии кишвари мо муносибати дӯстона ва ҳамкориҳои пайваста бо давлатҳои калидӣ ва дигар кишварҳои Осиеи мебошад, ки ҳамчун шарикони стратегӣ шинохта шудаанд.

Мо минбаъд низ ҳамкориҳоро дар чунин рӯҳияи созанда бо ҷамаи кишварҳои Осиеи идома хоҳем дод.

Дар ғӯиши мардуми тоҷик як мақол аст, ки меғоянд: "Агар ҳамсояи наздик хуб бошад, шаб хоби хубат мебарад". Барҳақ ин рост аст. Мақсади мо дар ин аст, ки Пешвои миллат инро дар Паём хуб қайд намуданд: "Мо чунин мешуморем, ки кумак ба эҳёи иқтисодӣ ва рушди иҷтимоии Афғонистон беҳтарин роҳи истиқрори сулҳу субот дар ин кишвар ва таъмини амният дар минтақа мебошад.

Аз ин рӯ, аз ҷомеаи ҷаҳонӣ даъват ба амал меорем, ки ҷиҳати дастгирии рушди иҷтимоиву иқтисодӣ ва беҳтар намудани ваъзи амниятии ин кишвар кумақҳои амалии худро афзоиш диҳанд.

Тоҷикистон кӯшиш менамояд, ки ҳамкориҳои беғаразонаро бо Ҳукумати кишвари ҳамсоя дар ҷамаи ин соҳаҳо тақвият бахшад."

Дарди ҳамсояи ин дарди мо низ аст. Бинобар ин Пешвои миллат дӯстию ҳамкориҳоро бо ҳамсояи кишварҳои вазифаи аввалиндараҷа меҳисобад. Рафтуомади мардум ба густариши тамоми соҳаҳои хоҷагии халқи мамлакат тақвие мебахшад.

Дар сиёсати хориҷии Тоҷикистон ҳамкорӣ бо кишварҳои Аврупо ва Амрико мавқеи хоса дорад.

Ташаккул ва таҳаввули соҳаи иқтисодиёт барои мамлакатҳои зикргардида мавзӯи муҳими рӯз ба ҳисоб меравад. Пешвои миллат барҳақ робита ва густариш додани онро қайд карданд: "Аз ин рӯ, истифодаи муассир ва самараноки василаҳои дипломатияи иқтисодӣ ҷиҳати расидан ба ҳадафҳои миллӣ давлатӣ яке аз самтҳои афзалиятноки сиёсати хориҷии Тоҷикистон маҳсуб мебад."

СУХАНЕ ЧАНД ОИД БА АСАРИ "ШЕР ЯК БАЧА МЕЗОЯД"

Муҳтарам раёсат ва аҳли толор! "Шер як бача мезояд" асари насрӣ - бадеӣ ва таърихӣ. Он ба шарафи 2700 солагии Кӯлоби бостон навишта шудааст. Асар аз муборизаҳои шадиди мардуми Хатлонзамин бар зидди истилогарони араб баҳс мекунад. "Шер як бача мезояд" асари хонданбобу зеҳннишин аст. Он бо маҳорати баланд, бо забони фасеҳу оммафаҳм офарнда шудааст.

Адабиётшинос - Юрий Бобоев, дар ин хусус, дар асраш "Муқаддимаи адабиётшиносӣ" менависад: "Агар сужети новела дар асоси як воқеа сохта шавад, ҳикоя якчанд воқеа ва ҳодисаро дар бар мегирад. Ҳикоя ки доираи мавзӯаш васеътар аст, масъалаҳои рӯзмарро ро ба маркази диққат гузошта, дар ҳаҷди муносибатҳои ҷамъиятӣ ба ҷиҳатҳои муҳими маишати одамон дахл мекунад. Ҳикоя воқеаҳоро муфассал ва ҳартарафа тасвир намуда, мавзӯро бо истифодаи ҳаёли бадеӣ ва банду басти муайян, ҳал менамояд". Ҳикояҳои устод Барот Латиф бо талаботи боло комилан ҷавобгӯ мебошанд.

Дар ин рисола, масъалаҳои гуногуни зиндагӣ: ватандӯстӣ, маҳорат, паҳлавонӣ, тасвирҳои ошиқона, суҳанҳои ҳикматноку оқилона, алфози дилнишини дорои маъниҳои тозаву бикр дарҷ гардидаанд.

Устод Барот Латиф ҳангоми баёни ин ё он мавзӯ, мазмунҳои гуногуну ҷолиби диққатро, ки дорои паҳлӯҳои ҳаррангаи зиндагӣ, ахлоқию тарбиявӣ, қаҳрамонию паҳлавонӣ мебошанд ва аз ҳимояи манфиати ҷомеа берун меоянд мавриди баҳс қарор додаанд.

Муаллиф гоҳе аз забони худ, гоҳе аз забони қаҳрамонҳои асар ба мардум дарси ватандӯстию паҳлавонӣ, ростию наққорӣ, покию одамдӯстӣ меомӯзад. Ӯ коҳилию ифлосиву ноодамиро барои ҳар як фарди ҷамъият нораво медонад. Бо ин роҳ одамонро ба корҳои нек, манфиатбахш, некию наққорӣ, ганимат донишани умр, доштани шарму ҳаё, инсондӯстӣ, ҳақиқатҷӯиву дигар хислатҳои ҳақиқатии инсонӣ даъват намуда, аз хулқу атвори бад канораҷӯӣ намуданро талқин менамояд.

Қаҳрамони асар - Сабли дар яке аз суҳанронҳоиаш меғӯяд: "Мард пеш аз ҳама бояд муҳофизатчи Ватан, муборизи роҳи озодию истиқлолият бошад. Халқ ва аънаҳои онро бидонад, эҳтиром кунад, ҳикмати онҳоро хуб биомӯзад ва аз худ намояд.

Барот Латиф дар ин асар хонандаро ба расму оин ва аънаҳои гуштагон ошно месозад. Ӯ ишора мекунад, ки одамон дар замони Курӯши Кабир ба ҳангоми дар хонадон тавлид шудани писар тирандозии моҳиреро ба хона даъват мекарданд ва ӯ ба сӯии осмон тир меандохт.

Ин пайку муждае буд, ки дар ин хонадон ва мулк боз тирандозии дигаре ба мисли Ораши таҳаматан ба дунё омадааст...

"Сухан аз он аст, ки гуфт Сабли ҳангоми дар назди сарбозон баромад кардан, -марди хатлонӣ бояд пайгири Ораши камонгир бошад. Пуртоқатию шикастнапазириро аз ӯ биомӯзад, фаҳр кунад ва насли худро дар рӯҳияи эҳтиромӣ давом додани ин аъна тарбия намояд..."

Ҳикояҳои асар ҳама воқеиву ҳаётианд. Онҳо аз рӯзгори мардум гирифта шудаанд, аз таърихи гузаштаи аҷдодон, саргузаштҳои хотирмони онҳо, орзуҳои неки одамон, хислатҳои наҷиби шахсиятҳои бузург, чун Абӯҳанифа, Имом Ғаззали ва дигарон маншаъ мегиранд ва моро ба роҳи рост ҳидоят мекунанд.

Ситоиши хислатҳои некӯ ва ҳам мазаммати хислату рафторҳои ношоистаи одамон дар асар аз таърихдонӣ ва худшиносии муаллиф дарак медиҳад.

Дар ин асар, ҳафт ҳикояи адиб гирд овара шудааст. Чор ҳикояи он дар бораи шахсиятҳои таърихӣ Сабли - ҳоқими Хатлонзамин, Абӯҳанифа, Имом Ғаззали ва Файзи Алам гуфта шудаанд.

Ҳар кадоме аз ин нобиғаҳо дар бунёди заковату маърифати баланди инсонӣ бо нигоҳи пуробуранги худ бараъло ҳиссагузир будаанд.

Ҳикояи аввали асар роҷеъ ба қаҳрамонию паҳлавонии Сабли - шоҳи Хатлон, ки дар таърих ӯро бо номҳои Сабол, Асабал, Шаҳбол низ гуфтаанд, суҳан меравад.

Ӯ як марди паҳлавону ҳузурб ва таҳамтан аст. Намеҳояд, ки мардумонаш ғулому сарзаминаш нотинҷ бошад. Бинобар ин мурданро аз ғулумӣ авлотар доништа, бар зидди душманони аҷнабӣ муборизаи беамон мебарад.

Ҳатто, писари амакаш -Наҳрсозро, ки бо мардуми хатлонзамин хиёнат карда, ба тарафи душман мегузарад, бо нафрат ба қатл мерасонад...

Ҳикояҳои дигари асар бо номи "Ман гунаҳгорам, гунаҳгор", "Мо ҳамсоя-ку", "Туҳфа аз ҳаҷ", воқеиву ҳаёӣ буда, солису равон баён шудаанд. Онҳо ба хонанда дар интиҳоби роҳи

дурусти зиндагӣ кӯмак мерасонанд.

Бояд ёдрас шуд, ки мақсади асосии нависанда аз эҷоди ин ҳикояҳо афсонапардозӣ набуда, балки нишон додани қаҳрамонию меҳанпарастии мардони хатлонӣ ва ҳамзамон тарбия намудани шикастнапазирӣ мебошад.

Шояд сабаби "Шер як бача мезояд" ном гирифтани асар дар он аст, ки муаллиф калимаи "шер"-ро, ки Рамз, симболи бузургии мардуми тоҷик, хусусан хатлонӣён буд, бештар истифода бурдааст. Масалан, ҳангоме, ки Наҳрсозии хиёнатпешаро ба қатл мерасонанд, модари ӯ, бо модари Сабли чунин нома менависад: "Ту ба ҷӣ умед мебандӣ, ки писарат Сабли пас аз куштани писари ман зинда менамояд? Охир, ман ҳафт писари дигар дорам, ки онҳо хуни бародари худро талаб мекунанд! Ту танҳо як писар дорӣ ва агар ӯро бикӯшанд, ту беписар, бесоҳиб, яккаю танҳо мемонӣ!"

Ва модари Сабли ба ӯ, ба ин мазмун нома менависад: "Шер як бача мезояд, он ки ту гуфтаӣ, хук аст".

Дар ҷойи дигар ҳангоми дар лашкаргоҳ маҷлис оростан Сабли бо фаҳр меғӯяд: "Дар хотир дошта бошед, моро "шерони хатлонӣ" меғӯянд! Ин шараф аст! Ба ин ном сазовор бояд буд!"

Дар мавриди дигар муаллиф Саблиро "Шери хатлонӣ" гуфта ном мебарад. Ӯ худ, ҷумлаи "Шери Хатлон акнун пай бурд, ки ӯ дар теппаи баланди соҳили истодааст". Сабли низ дар ҳама ҳолат паҳлавонии лашкарашро "Шер!" -гуфта, муроҷиат мекард. Замоне ки Арҷасп ба фил голиб меояд, ӯ меғӯяд: "Шукри Яздони пок, ки ин "Шермард" дар паҳлӯи ман аст".

Чунин ибораву ҷумлаҳо дар асар васеъ кор бурда шудаанд, ки дар як баромади хурд, ҳамаи онро гуфта гузаштан аз имкон берун аст.

Ҳавасмо БОБОШОЕВА,
омӯзгори Коллеҷи омӯзгории
ДДК ба номи А. Рӯдакӣ

ЧАНД СУХАН ПЕРОМУНИ ҲИКОЯИ "МАН ГУ-НАҲГОРАМ, ГУНАҲГОР"-И БАРОТИ ЛАТИФ

Одина ОДИНАЕВ,
омӯзгори кафедраи забон ва адабиёти
тоҷики Коллеҷи омӯзгории
ДДК ба номи А. Рӯдакӣ

Аз назари ман ҳикояи "Ман гунаҳгорам, гунаҳгор!" дар асари "Шер як бача мезояд"-и устод Бароти Латиф яке аз беҳтарин ҳикояҳои он ба шумор меравад. Ҳикояи мазкур мавзӯҳои доғи рӯз: мубориза бар зидди маводи мухадир ва бадбахтиҳои он, масъалаҳои оиладорӣ, тарбияи фарзанд, муносибат ба одамон, беадолатии баъзе кормандони органҳои қудратӣ, хизмати ҳарбӣ дар сарҳад ва ғайраҳо дар бар мегирад.

Мазмуни мухтасари ҳикоя чунин аст:

Духтур Малик - яке аз қаҳрамонҳои асар мебошад. Ӯ марди покдилу нексиришт аст. Хислату хусусиятҳои Малик хеле писандидаанд. Малик яке аз мизочхояш - Шарифамохро, ки падару модар надораду сағера аст ва ба туфайли фоҳишагӣ дар 15 солагӣ ба касалии чинсӣ (венерикӣ) гирифта мешавад, баъди шифо ёфтани ба хона меорад.

Завҷааш Малика аз ин муносибату рафтори шавҳар ризо нест, ба ӯ саҳт муқобилият мекунад. Малика бо исрор ба шавҳараш мегӯяд, ки ин духтарак бесоҳиб аст, касе надорад, онҳо кори савоб мекунад агар ӯро сарпараст бошанд.

Зан розӣ намешавад ва бо қатъият мегӯяд: "Фоҳиша! Фоҳиша дар хонаи ман"? Боз мариҷи чинсӣ, барои чӣ!?

Ман ҳеҷ гоҳ ба ин ризо шуда наметавонам. Ӯ бо хашму ғазаб ба шавҳараш мегӯяд: "Ҳой мардак! Ту соқ ҳастӣ? Фоҳишаро ба хона овардӣ. Не! Ман ба ин ризо шуда наметавонам. Аз дасти меҳмонат биғиру баромада рав!"

Малик бо суҳанҳои нарм занашро аз аспӣ чаҳл мефарорад, воқеаро муфассал ба ӯ мефаҳмонад. "Ман мехоҳам ту ба ӯ модар шавӣ, духтарак ҳоло шифо ёфтааст, ӯ ҳанӯз кӯдак аст. Аз ин роҳи бад ӯро баргардондан лозим. Ту зан, модар ҳастӣ! Ба ӯ модар шав, охир ту муаллима-ку, аз ӯҳдаи ин кор мебарой! Мабодо ба ҷои дигар ва ба дасти одамони нопок афтад, зиндагӣ табоҳ мешавад. Дар хона ту танҳой, ба ту дастёр мешавад", - мегӯяд.

Ниҳоят Малика розӣ шуда Шарифамохро ба фарзандӣ қабул мекунад.

Малик ва Малика ҳамагӣ як писар доранд. Ӯ дар синфи 11 мехонад. Аз сиру асрори Шарифамоҳ хабаре надорад. Шарифҷону Шарифамоҳ аз рӯзи аввали вохӯрӣ ба якдигар меҳр мекӯшианд.

Рӯзҳо ва моҳҳо мегузаранд. Малика дар муносибати писараш Шарифҷон ва Шарифамоҳ дигаргунӣро пай мебарад. Ва бо мақсади ҷудо кардани онҳо бо сад ҳиллаю найранг ва бо кӯмаки як нафар корманди ко-

мисариати ҳарбӣ, писарашро ба хизмати аскарӣ мефиристад.

Рашку бадгумонӣ Маликаро ором намегузорад. Ӯ аз паи бадном кардану аз хона дур намудани Шарифамоҳ мешавад, то ки мабодо боз чашми шавҳараш ба ин духтари зебову дилнишин, ало нашавад.

Ин мақсадашро ӯ ба воситаи милитсионерӣ ҳамсинфаш - Карим-Қайсар амалӣ месозад. Ҳангоми бозорӣ кардану ба автобус савор шудани Шарифамоҳ корманди милиса ба борхалтаи ӯ маводи мухадир меандозад ва Шарифамоҳро чун гунаҳгор ба милисахона мебаранд.

Шарифамоҳи бегуноҳ ба тухмат ба муҳлати се сол ба маҳкама кашида мешавад. Дар ин ҳодиса хиёнати Малика ва Карим - Қайсари милиса баръало намоён аст.

Баъди чанде, ягона писари Малику Малика - Шарифҷон, ки

Шарифамоҳу фарзанди худаш фоҷеа, нокомӣ, дарду алами зиёд меорад. Ӯ ишқи ду ҷавони аз зиндагӣ чизе надидаро, ба хок яксон мекунад.

Он ҳаяҷон ва дарду аламе, ки дар ин соат Маликаро фаро гирифта буд, аз кирдорҳои зишти худаш - рашк, бадгумонӣ, бадбинӣ ва хиёнаткорӣ ӯ сарзадаст ва ба фоҷеаи саҳт анҷом ёфтааст. Ҳамин аст, ки Малика худро гунаҳгор дониста, ботинан азоби саҳт мекашад.

Персонажҳои ҳикоя: Малик, Малика, Шарифҷон, Шарифамоҳ, Карим Қайсар ва муаллим - Рустами Ҳикмат мебошанд.

Дар образи Малик шахси раҳмдил, инсондӯст, боҳиммат дилсофу озода таҷассум гардидааст. Ӯ ба занаш Малика мегӯяд: "Иншоолоҳ ҳамааш хуб мешавад, - одамон бо дилу нияти нек зиндаанд. Аввал ба кори хайр сар кун, охир ту муаллима ку! Нишон деҳ, ки ту дар

над. Ӯ танҳо ишқи поки Шарифҷонро дар дил мепараварду халос.

Образи Рустами Ҳикмат образи мусбат аст. Ӯ бо суҳанҳои пандомезона мардумро ба роҳи рост ҳидоят менамояд.

Рустами Ҳикмат ба Малику Малика аз достони Мавлоӣ Рум бо номи "Достони марди беқорое, ки аз Худо рӯзии беранҷ мекост" - ро нақл мекунад ва

**Ин ҷаҳон киштзорӣ
охират аст,
Ҳар чӣ кори ҳамон
медаравӣ. мегӯяд.**

Ва ба Малику Малика маслиҳат медиҳад, ки дудила набояд, набераатонро гиред. Шумо, - мегӯяд ӯ "Арвоҳи писаратонро шод мекунед".

Адабиётшинос Раҳим Мусулмонкулов дар рисолаи худ "Назарияи чинсҳо ва жанрҳои адабӣ" мефармояд, ки сюжети ҳикоя бояд равшан ва таркибан сода бошад. Дар он танҳо як хати сюжет зарур аст.

Аз ин нигоҳ, сюжети ҳикояи "Ман гунаҳгорам, гунаҳгор" ҳақиқатан ҳам равшан ва таркиби он сода ва аз як хати сюжет иборат аст. Бо дилпурӣ метавон гуфт, ки ҳикоя мазкур ба ин талабот комилан ҷавобгӯ мебошад.

Ҳамчунин, адабиётшинос барҷаста Муҳаммадҷон Шукуров таъкид мекунад, ки нависанда дар лаҳзаҳои муҳим бояд матлабро ба он тарзе баён кунад, ки онро мардум ифода мекунад. Оҳанги суҳани нависанда гӯшрас бошад. Ва инро донишманд, муҳимтарин воситаҳои ифодаи рангӯ бӯи асари бадеӣ медонад. (3.150).

Дар ҳикоя, гуфтору ифодаҳои халқӣ, ки рангу бӯи хоси ҳаёти мардумӣ доранд, баръало мушоҳида карда мешаванд. Чунончӣ: "Ҳой мардак", "соқ ҳастӣ", "ақлатро хӯрдаӣ", "наход фаҳмида натавонӣ", "иншоолоҳ ҳамааш хуб мешавад", "одамон бо дилу нияти пок зиндаанд", "бар гузашта салавот" ва амсоли инҳо. (2.70-72)

Дар ҳикоя санъатҳои бадеӣ тавсиф, ташбеҳ, талмеҳ ва ғайра бо мавқеу ба маврид ва устоқорона истифода шудаанд. Забони он фасеҳ, оммафаҳм ва муъҷаз аст. Ба андешаи мо асари мазкурро зиндагии имрӯзаи одамон ба вучуд овардааст. Проблемаҳои ҳаёти оилавӣ, тарбияи фарзанд, ишқ низ бо салосату назокати хоса тасвир ёфтааст.

Бояд зикр кунам, ки муаллиф асарро бо фоҷеа анҷом надодааст. Тавлиди кӯдак, худ ифодаи идомаи ҳаёт аст.

Ман ба устоди арҷманд Бароти Латиф саломатӣ, умри дароз ва тамоми шушиҳои зиндагиро орзу дорам.

АДАБИЁТ:

1. Абдуҳолиқ Набиев. "Тасвири олами ботинии инсон, нависанда ва замон", Душанбе "Адиб" - 1987
2. Барот Латиф. "Шер як бача мезояд", Душанбе "Истеъдод" - 2010, (182 саҳ)
3. Муҳаммадҷон Шукуров. "Паҳлуҳои таҷқиқи бадеӣ", Душанбе "Ирфон" -1976, (274 саҳ)
4. Раҳим Мусулмонкулов. "Назарияи чинсҳо ва жанрҳои адабӣ", (86 саҳ)
5. Фарҳанги имлои забони тоҷикӣ, Душанбе - 2013 (319 саҳ)

Сайдали СОЛИЕВ,
донишҷӯи соли 3-юми факултати
филологияи тоҷик ва журналистика

МЕҲРИ МОДАР

Модар чӣ хел калимаи ширин ва дилангез аст. Вақте ки модар мегуем тамоми бадану рӯҳамонро як эҳсоси хубе фаро мебарем. Модар ба мисли замин якто ва муҳаббати ӯ барои мо фарзандон беканора ва ҷовидона аст. Модар нахустин касест, ки ба фарзанд дарси одаму одамгарӣ, дарси ахлоқи ҳамидаи инсонӣ ва дарси ватандӯстиву ватанпарвариро меомӯзад.

Зан-модар ба қавли бузургон бо як дасташ гаҳвора ва бо дастии дигараш дунёро тақдир медиҳад. Аз бисоти бузургаш ба фарзандон шири сафед медиҳад, то дар зиндагӣ роҳи сафеду бахти сафед ёраш бошад.

Модар бузург аст! Бузургии модар дар он аст, ки бузургарин неъматӣ дунё-фарзандро ба дунё меорад. Шабу рӯз дар фикри он аст, ки фарзандаш бузург, донишманд, хунарманд шавад ва барои ҷомеаи инсонӣ сахмгузор гардад.

Вале фарзандоне ҳастанд, ки бо ин қадар бузургии модар боз ҳурмату эҳтироми ӯро ба ҷо намеоранд, модарро дӯст намедоранд, бо ӯ муносибати бад мекунад, ба як кори ночизе дили модарро озор медиҳанд. Вале ман ҳаминро аз хоҳарону бародарони азиз хоҳиш мекунам, ки ҳеҷ вақт бо модари худ рафтори бад накунад, хурмату эҳтиромро ба ҷо бибаранд. Вақте ки модар аз дунё мегузарад, баъд ба қадри бузургии модар мерасем, ки он вақт дер мешавад. Оҳ модарам!

Аё модар! Туро ёд кардам, дар танҳои чашм мепӯшам ва садои хандаҳоят ба гӯш мерасад. Вақте чашм мекӯшоям ин садо хомӯш мегардад, зеро ин садо тасаввур аз хотиротам буд. Туро ёд кардам модар, чӣ гуна суҳанҳои бароят бигӯям, то ту дар наздам ҳозир шавӣ ва туро оӯш гирам, сарамро болои китфонат гузораму роҳат кунам. Оҳ модар! Чашмонам аз ёди ту ҳамеша нам ҳастанд. Чӣ қадар вазнин ва мушқил аст ин дурӣ аз ту, туро ёд кардам модар!

**Модар фаришта буд, пари худ кушода рафт,
Аз бас илоҷи пеши қазову қадар надошт.
Модар фаришта буд,
дақиқан фаришта буд,
Ҳатто ба душ болу паре ҳам агар надошт.**

дар сарҳад хизмати аскарӣ мекард, дар ҷанги тан ба тан бо қочокчиёни афғон кушта мешавад. Тани бечони ӯро ба хона меоранд.

Малику Малика дар ғаму дарди писар, дар як мuddати кӯтоҳ чунон лоғару нотавон мегарданд, ки гӯё сад сол дард кашида бошанд.

Рӯзе дарвозаи ҳавлӣ тақ-тақ мешавад. Писарбачаи ҳамсоя, мактуберо ба дасти Малика медиҳад. Ин мактуб аз Шарифамоҳ буд. Ӯ чунин навишта буд: "Ман аз Шарифҷон фарзанддор шудаам, писарча! Аҳволам дар ҳабсхона хеле бад аст, аҳволи кӯдакам аз ман бадтар. Агар лозим донед, омада набераатонро баред, то ки талаф нагардад. Ӯ ба Шарифҷон бисёр монанд аст, аз хуни шумост".

Баъди хондани мактуби чашмони Малика ғарқи об мегарданд. Ӯ ашк мерезаду дарун ба дарун месӯзад. Аз кори кардааш садҳо бор пушаймон аст, худро пайваста надомат мекунад. -Ман гунаҳгорам, гунаҳгор!, - мегӯяд ӯ.

Устоди арҷманд - Бароти Латиф дар ин ҳикояи наҷданон калон, вале хеле сермаъно, сифатҳои ҳамидаи инсонӣ, ахлоқи маънавии шахсро воқеъбинона тасвир намудааст. Дар ҳикоя вазъияти конфликтomez ва шиддати қувваҳои ботинӣ ва ҷустуҷӯҳои маънавию ахлоқӣ одамон ошкор карда мешавад. Қаҳрамони ҳикоя - Шарифамоҳ аз рафторҳои бади Маликаи бадрашку бадгумон ба дарду алами саҳт рӯ ба рӯ мегардад.

Бадгумонии Малика ба сари

ҳақиқат муаллимаи! Ба ҳар кор қодирӣ ва метавонӣ! Вале ғайбату дурӯғбофиҳои Малика дар ҳақиқи Шарифамоҳ ва дар рӯзи мавлудаш ба Карим-Қайсари милиса тухфа бурдани кистикими 200 долара дили Маликаро нисбат ба занаш ба ғаш оворда, озурда ва шубҳанок мегардонад.

Малика образи манфӣ аст. Ӯ зани бадрашку бадгумон мебошад. Аз он рӯзе, ки дар мактуби Шарифҷон ҷумлаи "Оҷаҷон ба Шарифамоҳ салом гӯй ва ӯро наранҷон" - ро мекунад, ҳисси бадбинияш ба ин духтарак, ки бо тухмати ӯ ҳоло дар ҳабсхона буд, даҳчанд мегардад.

Нависанда дар тасвири сифатҳои мураккаби Малика: зебову танозии зоҳири дар назди шавҳараш - рашк, бадгумонӣ ва кинаву адовати ӯро нисбати Шарифамоҳ хеле моҳирона баён намудааст.

Дигар образи манфӣи ҳикоя, ин образи Карим - Қайсари милиса мебошад, ки ӯ вичдони пок надорад, аз вазифааш суистеъмом менамояд. Барои як табассуми маккоронаи Малика вичдону вазифаашро мефурӯшад ва Шарифамоҳи бегуноро бо тухмат бо маҳкама мекашад.

Шарифамоҳ духтарест аз бекасий, бесоҳибӣ ва нофаҳмӣ бо роҳи ғалат рафтааст, аммо мuddати дар хонаи Малик роҳ ёфтани аз роҳи бад бар мегардад. Ӯ дар ин хонадон бо дили софу нияти пок меҳнат мекунад. Азбаски ҷавон аст, пайваста ба хиёнаткорӣ найрангбозии одамон дар мемо-

БА ТАҶРИБАОМЌЗӢ Ё БА САӢХАТ?

Мехрoб ЧАЛИЛОВ,
донишҷӯи соли 3-юми факултати
филологияи тоҷик ва журналистика

Таҷрибаомӯзӣ яке аз муҳимтарин раванд дар ҳаёти омӯзгор ё корманди оянда буда, шахс қадамҳои нахустини худро дар ҳоддаи интихобнамудаи худ ҳамчун мутахассис мегузорад. Аз ин рӯ, бояд бисёр эҳтиёткор бошем ва ҳар як камбудию норасоӣро, ки методистон дар вақти таҷрибаомӯзӣ мушоҳида мекунанд, сари вақт ислоҳ намоем. Агар дар ин айём бепарвоёна амал кунем ва касе ба мо аҳамият надиҳад, пас мо ин камбудиҳоро то давраи қатъи фаъолияти хеш пай дар пай такрор хоҳем кард, ки ин метавонад моро ба мушкилоти ҷиддӣ рӯ ба рӯ сохта, фаъолияти минбаъдаи дилхоҳ соҳаро коҳиш дода, ба нестӣ барад. Тавре ки шoir гуфтааст:

**Хишти аввал гар ниҳад меъмoр қач,
То ба охир меравад девoр қач.**

Манзури ман, ин тарзи нави ба таҷрибаомӯзӣ сафарбар намудани донишҷӯени макотибҳои олии мебошад, ки бевосита аз ҷониби Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон тасдиқ ва муқаррар гардидааст. Шояд ин соли аввал аст ва ин навъи таҷрибаомӯзӣ дар ҳолати омӯзишу коркард қарор дорад? Агар ин тавр бошад, ҳар як шахси комил ҳуқуқи баён намудани фикри худро оиди ин масъала дорад. Пас ман фикри худро ҳамчун як таҷрибаомӯз бо якҷанд ҷумла ба шумо иброз мекорам. Бо фармони ректори донишгоҳи зери роҳбарии методистон Сангов Қ., Асоева П., Иброҳимов Г., Исоева Д. ҳамчун таҷрибаомӯз ба МТМУ №5-и ш.Кӯлоб сафарбар шудаам.

Аҷибаш ин аст, ки тибқи фармоиш мо таҷрибаомӯзон танҳо рӯзҳои сешанбе ба таҷриба рафта, боқимонда рӯзҳои ҳафта ба дарс меоем. Ташвишовараш ин аст, ки дар ҳафтаи дарсии ҳама синфҳои, ки мо бояд ҳамчун таҷрибаомӯз дарс гуфта, аз ин фан баҳо бигирам ва муҳимтар аз ҳама методу усулҳои дарсиро омӯзам.

Дигар ин ки рӯзи сешанбе мо ҳамчун таҷрибаомӯз ба хонандагон дарс мегӯему дарси минбаъда рӯзи паншанбе-шанбе аст ва дар миён муаллими дарсдиҳанда даромада дарс мегӯяд. Дар ин ҳолат мебояд дар дарси оянда вазифаи ба дарси минбаъда супоридашударо аз хонандагон мо таҷрибаомӯзон бояд пурсем ва машғулияти гузаштаро бо нав алоқаманд намоем ва усули ин ҳолатро низ аз худ намоем. Аммо дигар мо ҳаққи даромадан дар рӯзҳои дигарро надорем. Пас чӣ мешавад аҳволи мо?

Мушкилии дигар ин аст, ки ман ҳамчун таҷрибаомӯз дар баробари дарс гуфтан, бояд дар муҳлати муайяншуда вазифаи роҳбари синфҳо дар ин ё он синф иҷро намуда, ба онҳо дарсҳои соатҳои тарбиявиро пеш бурда, ҳамчунин вобаста ба ҷашнҳои дарпешистода ва санаҳои муҳими таърихӣ чорабинӣ, маҳфил ва дарсҳои кушоду мизҳои мударварро баргузор намуда, чигуна фаъолият намудани роҳбари синфиро ба пуррагӣ омӯзам. Мо то соати сеюм ва баъзан то чорум дарс гуфта, баъд аз он дар як синфхонаи муайян дарсҳои гузаштаамонро таҳлил менамоем. Пас барои ин корҳо кай вақт меёбам?

Тавре ки мо медонем, баҳое, ки донишҷӯ аз рафти таҷрибаомӯзӣ мегирад, барои ӯ бениҳоят муҳим мебошад. Бояд қайд намоям, ки аллакай рӯзҳои наздик муҳлати таҷрибаомӯзӣ мо ба охир мерасад, вале методист танҳо як маротиба дар дарси ҳар як таҷрибаомӯз фурсат ёфта даромадасту халос. Ҳоло дар дарси якҷанд таҷрибаомӯзи дигар фурсат нашудааст. Оё камбудиҳое, ки методист дар дарси аввали таҷрибаомӯз мушоҳида карда буд, ислоҳ шудаанд? Оё ӯ ҳамачониба барои баҳои аъло гирифтанд дар дарсҳои минбаъда омода аст ва меҳодад методист бори дигар дар дарсаш иштирок намуда, дарсашро таҳлил намояд? Дар ин ҳолат методисти ба истилоҳ "Роҳумкарда" аз кучо фурсат меёбад, ки натиҷаи фаъолиятро бубинад. Аниқтараш бо ҳамон баҳои гирифтаи дарси аввали пур аз нуқсу сакта таҷрибаро ҷамъбаст менамояд.

Дар ҳафтаҳои аввал фикр мекардам, ки ман ба таҷрибаомӯзӣ рафта истодам, вале баъдтар маълум шуд, ки аз ҳисоби мо донишҷӯен гурӯҳҳои сайёҳонро таъсис дода, баҳида ба "Соли рушди сайёҳи ва ҳунароши мардумӣ" ба МТМУ сафарбар намудаанд, то ки соҳаи сайёҳии дохилиро дар Тоҷикистон рушду нумӯ диҳанд.

Хоҳишмандем хишти аввали девори фаъолияти ояндаи моро қач нагузоред!

АРТИШИ МИЛЛӢ ВА ИСТИҚЛОЛИЯТ

НазрoбӢ БАРОТОВА,
донишҷӯи соли 1-уми факултати таърих,
ҳуқуқ ва муносибатҳои байналмилалӣ

Истиқлолияти миллӣ барои мардуми тоҷик басо гарон афтод, зеро душманони миллат барои ноором сохтани вазъи сиёсии кишвар нақшаҳои муғризонае таҳрези намуда, мехостан Тоҷикистонро ба нестӣ баранд. Вазъи Тоҷикистон торафт ноором мегардид. Он солҳо ҳукумат қувваҳои мусаллаҳи ягона надошт, ки пеши ин ҳама муноқишаҳои сиёсиро гирифта тавонад.

Вазъи мураккаби онвақта Раиси Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмонро бе тавачҷуҳ намонд. 18-декабри соли 1992 қарор "Дар бораи таъсиси Қувваҳои мусаллаҳи Ҷумҳурии Тоҷикистон" ба тавсиб расид. Сипас, 23-юми феврари соли 1993 дар майдони марказии пойтахти Ҷумҳурии аввалин гашти низомии Тоҷикистон баргузор гардид ва ин рӯз дар таърихи кишвар Рӯзи таъсиси Қувваҳои мусаллаҳи Ҷумҳурии Тоҷикистон эълон шуд.

Мардуми шарафманди тоҷик нисбати Артиши миллӣ эҳтироми хосса доранд. Ҳар сол дар мавсими даъвати навҷавонон ба сафи Қувваҳои мусаллаҳи кишвар фарзандони худро бо як хушнудӣ гусел менамояд, ки ин нишони эҳтиром ба Артиши миллӣи кишвар мебошад.

ҚИССАИ "МАН КОРЕ МЕКУНАМ, КИ ТУ ФАҲР КУНИ!"

Марҳaбo ГИӢЕВА,
донишҷӯи соли 1-уми факултати омӯзгорӣ

Дунё ғанимат аст. Дар ин умри кӯтаҳ ба қадри якдигар бояд бирасем. Ман як хоҳарам як апаам ва билохира як фарзандам. Бародаре доштам биниҳоят дӯстдоштанӣ. Мо бо ҳам рӯзҳои сипарӣ мекардем. Номӣ бародарам Файзиддин буд. Ӯ мисли дӯстам буд. Бо маслиҳати якдигар кор мекардем. Писари зебову бофаҳм буд. Ӯ дар синфи 8 ман дар синфи 11 таҳсил мекардем. Ӯ ҳақ намехост, ки баъди хатми мактаб таҳсилро давом диҳам, вале бо вучуди ин маро хушқол дидан мехост. Билохира баъди хатми мактаб ҳуҷҷатҳоямро дар ММТ супоридам ва муваффақ ҳам шудам. Рӯзи омадани паёмаки ".....муваффақ шудед" ӯ низ табассуми ширин намуда, ба шодиям шарик шуд. Бародарам ҳамеша мегуфт: "Апаҷон ман кори мекунам, ки ту ба ман фаҳр кунӣ".

Алқисса иди қурбон наздик шуд. Бародарам хеле хаста ба назар менамуд. Ӯро сухан, ки мегуфтам, рад мекард. Рӯзи 26.08.2017 аз хона ба берун рафт ва боз баргашта омад. Велосипедро гирифта баромад, дигар барнагашт. Ногоҳ хабар оварданд, ки Файзиддинро мошин задааст. Намедонам чӣ гуна шудам, модарам якбора ба замин афтид. Ӯро ба беморхонаи ноҳияамон бурданду хобонданд. Ба аёдаташ омадам дидам, ки ҳолаташ хеле бад аст. Ба ҳамин ҳол 18 рӯз дар беморхона бистарӣ буд. Рӯзҳои истироҳати ба наздаш меомадам. Рӯзи 14.09.2017 хабари вафоти бародарамро расониданд. Оҳ, надонистам, чӣ шуд. Якбора аз ҷашмонам ашк ҷорӣ шуд. Худро дошта натавонистам. Аз Кӯлоб ба хонаамон омадем. Ранги кандаву зарди бародарамро дида беист аз ҷашмонам ашк ҷорӣ мешуд. Ба рӯяш нигариста мегуфтам, ки хез як бор "апаҷон" гуй, вале аз ҷасади бечонаш садое намебаромад. Ба чунин душвориҳои рӯзҳо меуғзаранд, ӯро бисёр ёд мекунам. Чехраи зебоашро дидан меҳодам, аммо фалаки бевафо дидорамро бо бародарам ба фардои дур гузоштааст. Худовандо макони охирати бародарамро обод гардон. То кунун суханаш дар гушам садо медиҳад: "Ман коре мекунам, ки ту бо ман фаҳр кунӣ". Ман низ бо ӯ фаҳр мекунам.

**Файзиддинҷон падар дуогуӣи ту бод,
Ин аҳли хонавода доим ба ёди ту бод.
Модар ҳар замон ёд мекард, зи ту,
Ин шеъри Марҳабо барои ту бод.**

Азизони дилу дида ба қадри бародарону волидайнатон бирасед. Зеро рӯзе фалаки беаҳд онҳоро аз Шумо мебарад, ки дигар ҳеҷ гоҳ намеёбед ва саҳт пушаймон мешавед.

МИНБАРӢ

"RAP" ТАРБИЯТ МЕКУНАД?!!

ЭмомaлӢ САӢИДЗОД,
донишҷӯи соли 2-юми факултати
филологияи тоҷик ва журналистика,
ришти рӯзноманигорӣ

"RAP" санъати на онқадар қадима аст. Намедонам ин навъи санъатро хонандаи азиз меписандӣ ё на, аммо банда яқин бадбини ин санъат нестам. Мафҳуми аслии "RAP" (Ritm of African people) мебошад, ки дар тарҷима "Оҳанги мардуми Африқо" мешавад. Яъне, замоне дар Амрико сиёҳпӯстон ба ҷабру ноадолатҳои замони тоб наоварда, норозигии худро нисбат ба ҳукумат бо тарзи лаҳҷа байни кӯчаҳо сурудҳои мекарданд. Аз ин ҷо пай бурдан мумкин аст, ки дар он даврон "RAP" ягона чизе буд, ки мардум метавонистанд то ҳуқуқи поймолшудаи худро ба гӯши синфи ҳукмрон расонанд. Ин чиз оҳиста-оҳиста байни оммаи мардум ҳамчун як навъи санъат қабул шуда ва бо гузашти солиҳои зиёд миёни дигар кишварҳо низ паҳн ва маъмул гардид.

Аммо болои ин дар бисёре аз кишварҳо ҳамоно вазифаи дар боло бударо иҷро мекарду халос. Баъди гузашти солҳо ин санъати нузулкарда ахиран пои худро рӯи хоки кишвари тоҷикон гузошт. Ин навъи санъат дар Тоҷикистон қишри зиёди ҷавонони моро аз рӯи китобу дафтари қалам хезонду назди микрофону матнҳои бемантику шармовар бурд (дар мо репро ҳамин хел мефаҳманд). Ребро иддае аз ҷавонони мо чунон қабул карданд, ки бояд ҳар нафари аз ишқаш хиёнатдида ё дили касеро ба даст оварда натавонист ҳатман бояд даст ба репсароӣ занаву бо гунае дарди дилашро бароварда созад. Аз ин ҷо буд, ки дар мо яқин якбора аз кӯдаки 14-сола то марди 35-сола дил ба ин шугли "бемаъний" бастанд. Замоне фаро расид, ки аз забони кӯдакону ҷавонон ба ҷои газали бузургони миллат репи Фараҳманду Шон МС-иву мастер Исмаил садо медиҳад.

Дигар хонандаи мактабро душвор шуд аз китобхонаҳои шаҳр ё ноҳия пайдо карданд, дар ҳоле ки дарҳои студияҳои репсароӣ кушода бошанд. Боз алоқамандони ин санъат дар кишвари мо бахшҳои дигарро бо номи BATTLE ва DISS (яъне ду нафар бо лафзи қабех як дигарро мазох мекунам ва ҳар касе ки рақибашро бисёртар таҳқиру мазох кард, он нафар голиб шуморида мешавад) ба реп дохил карданд, ки муҳлисино зиёдеро тавонист ба худ ҷалб созад.

РЕП ТАРБИЯГАР АСТ?!!

Аммо болои ин ҳама набояд чизи дагарро нодида гирифт, ки репсароён низ метавонанд тарбия кунанд, ё ин ки дар репашон суҳанҳои пандомез гуфта бошанд. Агар чунин намебуд, ба барномаҳои телевизиони даъватшон намекарданд. Ёдам ҳаст, ки рӯзе дар як барномаи телевизионӣ Шон МС-ро даъват карда буданд. Боз агар ёдамон бошад дар арафаи ҷашни истиқлолият низ ин санъаткорон дар назди сарвари давлат баромади консерти барпо карда буданд. Аз ин ҷо бар меояд, ки дигар реп барои мо моли бегона нест.

Ҳама эродҳои гирифтаи боло нисбат ба реп танҳо ба нафароне аст, ки худро репсаро унвон медиҳанду, лекин маънии аслии ин санъатро сарфаҳм намераванд. Репсароёни чун Шон МС, ва Баха-84, ки ҳатто чанидин маротиба дар барномаҳои телевизионӣ ширкат карда буданд, куллан гапи дигар аст. Шон МС (номи аслиаш Шаҳбоз Шарипов) дар як репи худ фалокатҳои 19-уми сентябри соли 2010-ро чунон тасвир кардааст, ки на ҳар шоиру нависанда чунин истеъдод дорад. Ё реп дар бораи падар сурудаи Баха-84-ро мисоли дигар аст, ки пурра аз дарду ғами мардум ва ноҳурмати писару дарди кашидани падар нисбат ба фарзандон қисса мекунад. Фикр намекунам, ки пеши роҳи ин шугли гирифт, чун ҳар меваре, ки мамнӯ шуд, баръакс ширинтар мешавад. Аз ҳамин лиҳоз, метавон танҳо ҳар нафаре, ки дар сурудҳои вожаҳои вулгаризмиро истифода мебарад, ба ҷавобгарӣ кашид, ҷаримаҳои ҳангуфте барояшон муқаррар шавад, то барои дигар қабехгӯён дарси ибрат бошад. Танҳо бо ҳамин роҳ метавон шумори репсароёни феисиро коҳиш доду сари дафтари китобашон баргардонд. Боқӣ қазоват аз шумост, хонандаи азиз!

ДОНИШҶҮ

АЗ ТАЪРИХИ ПАЙДОИШИ "КУМИТАИ БАЙНАЛМИЛЛАЛИ САЛИБИ СУРХ"

Ҳамрози БОРИЕВ,
донишҷӯи соли 2-юми факултаи таърих,
ҳуқуқ ва муносибатҳои байналмилалӣ

Нависанда ва журналисти Швейтсария Анри Дюнан, ки дар соли 1859 тасодуфӣ шоҳиди ҷанги назди Солферино байни артиши муттаҳиди Фаронса, Пайдмонт ва Сардиния аз як тараф ва артиши Австрия аз дигар мегардад. Дюнанро саҳнаи хунрезӣ ва дарди инсонӣ ғамгин месозад. Баъди бозгашт ба Женева Дюнан китоби "Ёддошт дар бораи ҷанги назди Сольферино"-ро навишт ва мақсад гузошт, ки минбаъд барои бартараф намудани ранҷу азоби ҷангаронро хизматашро гузорад.

Китоби ӯ соҳиби маъруфияти ҷиддӣ гардид. Ниҳоят, дар моҳи феввали соли 1863 ташкилоти эҳсонкорӣ "Ҷамъияти женевагии муҳофизат" иборат аз панҷ нафар таъсис намуд. Мақсади ташкилот баррасии пешниҳодоти Дюнан маҳсуб меёфт. Дар ҳамаи сол, дар Женева, конфронси байналмилалӣ баргузор гардид, ки дар он Салиби Сурх таъсис дода шуд. Ҷамчун аломати ҷамъият парчами Швейтсария интихоб шуд, ки дар он ранги сурхи парчам ба сафед ва ранги сафеди салиби сурх - ба сурх тағйир дода шуда буд. Кумитаи панҷ баъдан номи "Кумитаи Байналмилалӣ Салиби Сурх"-ро гирифт.

ОЁ МЕДОНЕД?

Ташрифи ШАРИФУДДИН,
донишҷӯи соли 5-уми факултаи химия,
биология ва география

1. Оё медонед, ки дар як шабонарӯз ба моҳӣ мувофиқи вазнаш об лозим аст;
2. Дар одам ба миқдори 3%-и вазни баданаш об лозим аст;
3. Оё медонед, ки пайвастагии мустаҳкамҳои хлор бо натрий (намаки ошӣ) дар табиат хеле паҳн шудааст;
4. Оё медонед, ки дар ҳудуди Тоҷикистони ҷанубӣ захираи бойтарини намаки ошӣ мавҷуд аст, ки миллиардҳо тоннаро ташкил медиҳад;
5. Намаки ошӣ Тоҷикистон ба аҳолии тамоми кураи замин ҳатто дар дигар қисмҳои кураи замин истеҳсоли онро бас кунанд ҳам, садҳо ҳасор сол мерасад;
6. Оё медонед, ки таом намак надошта бошад, ба таъби одам бештар намефарад, нисбат ба он ки кам раванг ё бегушт бошад;
7. Оё медонед, ки агар одам яку якбора 300-500 грамм намакро хурада ҳалок мешавад;
8. Оё медонед, ки дар давоми 150-сол аз кули Элтон зиёда аз 10-миллион тонна намак гирифтанду аммо кам шудани он ҳис карда намешавад;
9. Оё медонед, ки дар давраи ҷанги якуми ҷаҳон Германияи империалистӣ аввалин бор моддаҳои захрнокро истифода бурд, ки он модда хлор ном дорад;
10. Оё медонед, ки сабаби касалии ғадуди сипаршакл доштани баъзе одамон ин аст, ки ба организм ба воситаи хурук ва оби хеле кам йод дохил мешавад;
11. Оё медонед, ки касалии ғадуди сипаршакл, махсусан дар ноҳияҳои кӯҳӣ, ки ҳаво ва обаш хеле тоза буда, ниҳоят кам йод дорад бисёр дида мешавад;
12. Оё медонед, ки як метри мукаабӣ баҳри мурда 4.8 кг бром дорад.

САЙЁҲАТ ВА ТУРИЗМ ДАР МИНТАҚАИ КҮЛОБ

Насимҷон ҚОДИРОВ,
донишҷӯи соли 2-юми факултаи
химия, биология ва география

Минтақаи Кӯлоб яке аз минтақаи номдори сайёҳӣ дар миқёси кишвар ба ҳисоб рафта, ноҳияҳои маъмурии Шамсиддин Шоҳин, Муъминобод, Восеъ, Мир Сайид Алӣ Ҷамадонӣ, Темурмалик, Фархор, Данғара, Балҷувон ва Ховалингро дар бар мегирад. Онҳо аз таърихи пурғановати худ дарак медиҳанд. Дар маркази шаҳри Кӯлоб дар паҳлуи осорхонаи кишваршиносӣ дар боғи марказии шаҳр оромгоҳи Мир Сайид Алӣ Ҷамадонӣ воқеъ аст. Имрӯз мақбара, ё ин ки ба оромгоҳи Мир Сайид Алӣ Ҷамадонӣ мардуми маҳаллӣ ва дигар сокинони кишвар ҳамчун мавзеи туризми зиёрати қабул карда, ба зиёрати он меоянд. Ба ғайр аз туризми зиёратӣ боз дигар намуди туризмро, аз ҷумла туризми донишандузӣ, таботатӣ, экологӣ, таърихӣ, табиатгардӣ ва ғайра.

Ба туризми таърихӣ ноҳияи Восеъ хело мусоид мебошад, ки ин ноҳия 22км аз шаҳри Кӯлоб дуртар воқеъ аст. Дар ин ноҳия як мавзеъҳои таърихӣ қадим дошта бо ном қалъаи Хулбук воқеъ аст, ки он дар масоҳати 70га замин аз асрҳои IX-X боқӣ мондааст. Ин ёдгори таърихӣ бою ғани дошта, диққати сайёҳонро ба худ ҷалб менамояд. Дигар намуди туризм, ки ба ин минтақа мувофиқ меояд, ин туризми кӯҳнавардӣ мебошад. Ин намуди туризм дар ноҳияҳои Муъминобод, Шамсиддин Шоҳин, Ховалинғ ва Балҷувон хело ҳам дар ҳоли рушд қарор дорад. Ғайр аз туризми сайёҳӣ дар ҳамаи мавзеъҳои хураҳои халқӣ низ дар ҳоли рушд қарор дорад. Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ - Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон соли 2018-ро "Соли рӯшди сайёҳӣ ва хунароҳии мардумӣ" эълон намуд. Дастури ҳидоятҳои Пешвои миллатро мардуми минтақа сармашқи кори худ намуда, рӯз то рӯз ин хунароҳии аз ниёкони мо бозмондари аз сари нав зинда намуда, ба ҷаҳониён муаррифи карда тавонанд. Дар ин минтақа хунароҳии мардуми тоҷик: тоқидузӣ, кашададузӣ, кандакорӣ, намадбофӣ, атласбофӣ, адрасбофӣ ва дигар хунароҳӣ дар ҳоли рушд қарор дорад. Вобаста ба эҳё ва нигоҳдории хунароҳӣ анъаноти Ҷалоллиддини Рӯмӣ гуфтааст:

**Ҳар касе, ки дурр мон аз асли хеш,
Боз ҷуярд рӯзгори васли хеш.**

СОҲАИ САЙЁҲИРО РУШД МЕБОЯД!

Дилноза ШОЕВА,
донишҷӯи соли 2-юми
факултаи молиявию иқтисодӣ

Сайёҳӣ яке аз соҳаҳои муҳими бо шуғл фаро гирифтани аҳолии қобили меҳнат, баланд бардоштани сатҳи зиндагии мардум, рушди дигар соҳаҳои хизматрасонию истеҳсоли, инчунин муаррифи таърихи фарҳанг, табиат ва анъанаҳои миллӣ ба ҳисоб меравад.

Эмомалӣ РАҲМОН

Соҳаи сайёҳӣ дар иқтисодиёти кишварҳои дунё мавқеи муҳими иқтисодиро ишғол кардааст. Манфиати ин соҳаро аксарияти кишварҳои дарк намунда ва ба ин соҳаи даромаднок аҳамияти муҳим медиҳанд. Дар даҳсолаи охир соҳаи сайёҳӣ аҳамият ва мавқеи хосро дар сатҳи ҷаҳон ишғол кардааст. Дар бозори сайёҳии ҷаҳон 2 соҳаи мустақили сайёҳӣ: байналмилалӣ ва дохилӣ бо низоми сохторҳои махсуси худ амал менамояд.

Дар ҷаҳон баъди нафт ва маводи доруворӣ даромад аз сайёҳии байналмилалӣ ҷойи сеюмро ишғол мекунад ва он 30% содироти хизматрасонию ташкил медиҳад. Дар соли 2015 дар сатҳи ҷаҳон сайёҳат (ташрифи байналмилалӣ) 4,6% афзоиш ёфта, ба 1,2 млрд. ташриф расид ва даромади умумии он ба мамлакатҳо ба \$1,5 трлн баробар гардид, ки 10% ММД ҷаҳонро ташкил медиҳад. Тибқи пешгӯиҳои Созмони умумиҷаҳонии сайёҳӣ шумораи умумии сайёҳон то соли 2020 то ба 1,6 млрд. на-

фар хоҳад расид. Ҷамасола даромад аз соҳаи сайёҳӣ дар миқёси ҷаҳон аз 3 триллион долари амрикоиро ташкил медиҳад. Ҷамчун воситаи аёни муаррифи фарҳанг ва тамаддун арзёбӣ гардида, ки бевосита таваҷҷуҳи сайёҳонро ҷалб намудааст ин молу маҳсулот ва маснуоти сайёҳӣ дар шакли савфотӣ, тӯҳфа, рӯяқ, фитта ва ғайра мебошанд. Маҳсулоти дастӣ бо назардошти сатҳу сифат маъруфияти хосро доро мебошад, ки дар кулли мамлакатҳои ҷаҳон ба ин намуди кору истеҳсолот аксар вақт дар маҳалло оилаҳои хунармандӣ машғул мегарданд. Зимнан соҳаи сайёҳӣ воситаи афзалиятнок дар бахши шуғлноқӣ арзёбӣ гардидааст. 9%-и ҷойҳои корӣ дар ҷаҳон ба соҳаи сайёҳӣ ба сифати шуғлҳои хизматрасонӣ рост меояд. Дар Ҷумҳурии Мардумии Чин 60 млн ҷойи корӣ он ба соҳаи сайёҳӣ рост меояд аз ин 73% ё 40 млн ҷойи корӣ ба намуди сайёҳии дохилӣ мансуб аст.

Имрӯз Ҷумҳурии Тоҷикистон аз тарафи ҷомеаи ҷаҳонии сайёҳӣ ҳамчун кишвари дорони 4 - пайраҳаи Шоҳроҳи абрешим эътироф гардидааст. Дар ин давра бо мақсади тарғибу ташвиқи сиёсати Ҷумҳурии кишвар оид ба истифодаи самараноки захираҳои об аз соли 2009 дар доираи барномаи "Об барои ҳаёт" ҷамасола экспедитсияи байналмилалӣ барои фатҳи куллаҳои "Исмоили Сомонӣ" ва "Озодӣ" ташкил ва баргузор мегардад. Ҷумҳурии Тоҷикистон дар Осиёи Миёна бештарин ва бештарин имкониятро барои рушди соҳаи сайёҳӣ соҳиб гардида, мувофиқи рейтингҳои ҷаҳонии мамлакатҳо оид ба хулосаҳои сомонаву шабақаҳои ҷаҳонӣ махсусан "BBC" (Британияи Кабир соли 2012) Ҷумҳурии Тоҷикистон дар қатори 10 кишвари ҷолибтарин барои боздиди сайёҳон, сомонии интернетии "Globe spots" дар сарҳади даҳгонаи кишварҳои ҷолиб барои сайёҳонӣ саргузаштӣ (дар соли 2014) наشري русии маҷаллаи маъруф "National Geographic" (рузи 28 феввали соли 2016) дар соли 2016 шоҳроҳи Помири Тоҷикистонро дар байни 10 роҳи зеботарини дунё маҷаллаи ТОП 100 дар соли 2015; 3 - минтақаи Тоҷикистон ва дар соли 2016 кӯҳҳои Помири Тоҷикистон, соли 2015 пойтахти Тоҷикистон шаҳри Душанбе ба даҳгонаи мавзеҳои беҳтар аз рӯи таҳлилҳои Созмони умумиҷаҳонии сайёҳии Созмони Миллалӣ Муттаҳид дуҷумин кишваре, ки сайёҳиаш дар ҳоли рушд қарор дорад ворид гардидааст. Ҷамзамон дар руйхати ҷаҳонии рақобатпазирӣ дар соҳаи сайёҳӣ, ки аз ҷониби Форуми ҷаҳонии иқтисодӣ дар соли 2017 муаррифи гардид Тоҷикистон аз ҷойи имконпазир мақоми 107 - умро касб кард.

Электронии дастрас намудани раводиди ҷорӣ гардидааст яъне портали нав оид ба судури раводиди электронии "e-Visa" ба кор даромад. Ин низоми ба шаҳрвандони хориҷӣ, аз ҷумла сайёҳон иҷозат медиҳад, ки аризаи электрониро пур карда, беҳозиршавӣ дар муассисаҳои консулии Тоҷикистон дар хориҷа раводиди электрониро ба даст оранд, инчунин тавассути почтаи электронӣ ва бо пардохти тариқи онлайн аз корти кредитӣ тавассути шабақаҳои электронии эътирофшудаи байналмилалӣ ба даст меоранд. Мӯҳлати раводиди электронӣ 90 рӯз буда, дорандаи он метавонад пас аз ворид шудан 45 рӯз дар қаламрави Тоҷикистон будубош намоянд. Сайёҳони хориҷӣ то 45 рӯз аз бақайдгирӣ дар мақомити корҳои дохилӣ озод мебошанд. Ин омил барои сайёҳони хориҷӣ ҷолибӣ диққат буда, ҷиҳати интихоб намудани Тоҷикистон барои сайру саёҳат мусоидат мекунад. Тибқи арзёбиҳои байналмилалӣ низоми электронии раводиди Тоҷикистон дар арсаи байналмилалӣ ба панҷгонаи беҳтарин ворид шудааст.

Бе танзиму идоракуни ягон намуди фаъолият равнақу ривож намеёбад. Аз ин сабаб Тоҷикистон ба рушди соҳаи сайёҳӣ диққати ҷиддӣ додааст. Барои ҳар як намуди амалиёт заминаи қонунгузорӣ ҳамчун роҳнамо, ки дар ташаккул ва рушди фаъолият ташкил медиҳад, арзёбӣ мегардад. Солҳои охир дар самти иҷтимоии иқтисодӣ, ки соҳаи сайёҳиро дар бар мегирад, имтиёзоҳо ва ҳавасмандгардонӣҳои зиёд роҳандозӣ шудаанд:

1. Аз пардохти андозии гумрукӣ озод гардидани воридоти таҷизот ва масоили сохтмон барои иншооти сайёҳӣ
2. Аз пардохти андоз аз фоида озод гардидани ширкатҳои сайёҳӣ дар панҷ соли аввали фаъолият
3. Ташаккул ёфтани низоми содиркардашудаи раводид барои шаҳрвандони 80 давлати ҷаҳон
4. Муқаррар гардидани беш аз 10 имтиёзи дорои хусусияти иҷтимоию иқтисодӣ дар доираи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи сайёҳии дохилӣ"

Соҳаи сайёҳӣ яке аз соҳаҳои камхарҷу сердаромади иқтисодӣ ба шумор меравад. Сайёҳони хориҷӣ, ки хароҷотҳо мекунанд, дар давлат якум даромади фирмаҳои туристӣ меафзояд ва дуҷум, таъминкунандагони мол ва хизмат меафзояд, дар навбати худ талабот ба мол ва хизматрасонии таъминкунандагони худ меафзояд ва даромади ҷамаи соҳаҳо низ зиёд мегардад, сеюм даромади худӣ аҳолии меафзояд, ки ба бизнеси туристӣ вобаста аст ва ин ба афзудани талаботи истеъмолкунандагон оварда мерасонад.

Ҳар як давлат барои ҷалби теъдоди зиёдтари сайёҳон талошҳои зиёд мекунад. Мисол: фестивали "Карнавал"-и кишварҳои Аврупо, иди миллии "Гентӣ"-и Булғория, фестивали "Помидор"-и Испания ва ғайра ҷамасола миллионҳо сайёҳонро ба ин давлатҳо ҷалб месозанд.

НАШ НАСТАВНИК

Одинало ШАРИПОВОЙ,
декан факультета русского филологии

Мария Гавриловна Кабина начала свою трудовую деятельность в учительском институте в 1950 году. По распределению Министерства Образования СССР она приехала работать в Таджикскую ССР. Вместе со своим мужем Кадыровым Хоркашем, который тоже работал в институте, они занимали комнату в семейном общежитии. Это общежитие предназначалось для молодых учителей, работающих в институте, и размещалось в здании старого собеса г. Куляба. В этой комнатке им приходилось и готовиться к занятиям, и воспитывать маленьких детей сына и дочь, принимать гостей.

Когда дети подросли, Мария Гавриловна полностью посвятила себя работе, любимому делу.

Обычно Мария Гавриловна работала на старших курсах, читала самый трудный раздел грамматики - синтаксис, вела спецкурсы, спецсеминары по проблемам синтаксиса.

По-матерински Мария Гавриловна относилась к молодым, начинающим преподавателям. Когда возникали трудности, непонятные вопросы, все обращались к Марии Гавриловне. Молодые преподаватели приносили и показывали ей свои развернутые планы, и только после её одобрения шли в аудиторию.

Мария Гавриловна была неутомимой в работе, учила писать конспекты, составлять рабочие планы, заполнять журналы, принимать коллоквиумы, проводить вечера, кружки, выступать с докладами на конференциях. Много лет она работала (70-80 годы) заведующей кафедрой современного русского языка и общего языкознания. Её аккуратность и щепетильность не знала границ: вся документация на кафедре была в порядке, укомплектована научной и учебной ли-

тературой, имелись разработки по дисциплинам. Она принимала участие в разработке кафедральных тем вместе с молодыми преподавателями. Каждый преподаватель имел свой сегмент основной темы и работал в этом направлении.

Составленные с её помощью методические разработки, преподаватели кафедры использовали на занятиях. На лекциях у Марии Гавриловны всегда была тишина. Она никогда не повышала голос, вела занятие спокойным, ровным тоном...

Мария Гавриловна полностью отдавала себя любимому делу своей жизни - учительской работе.

Преподаватели кафедры не раз слушали её лекции. Она читала их блестяще! Молодым преподавателям Мария Гавриловна всегда напоминала, что уже больше тридцати лет работает, но каждый день с большим волнением заходит в аудиторию.

"Самое главное, надо готовиться к занятиям добросовестно", - повторяла Мария Гавриловна. Она считала, что равнодушных в этой профессии не должно быть.

После развала Советского Союза многие преподаватели уехали из Таджикистана в Россию, Украину, Белоруссию.

Мария Гавриловна спокойно работала, никуда не собиралась. Однажды на кафедре её спросили о том, как она относится к отъезду. Мария Гавриловна категорично заявила: "Мне ехать некуда! Здесь моя Родина!". Это был неутомимый человек, которые забывал про домашние дела, семью и посвящал себе работе.

Вспоминаются её слова сказанное на госэкзамене:

"Вся жизнь - это большой раздел синтаксиса, где есть маленькие пороги и преграды (т. е. фонетика, лексика, морфология), и без них жизнь не имела бы смысла. Каждый человек должен делать свою работу так, чтобы после его ухода осталось что - то хорошее и путное". Действительно, мудрые слова!

До последнего дня своей жизни Кабина Мария Гавриловна работала, помогала, учила студентов.

Она останется навсегда в памяти тех, кто учился у неё, кто работал с ней.

10-УМИ МАЙ - РҶЗИ ҲОШИМ ГАДО!

ТАЪРИХИ "РИСОЛАТИ ЯК ИНСОН"

"Агар зиндагиам дигарбора такрор мешуд, оё нерӯям басандагӣ мекард, ки он Ҳама чиро, ки пушти сар кардаам, таҳаммул намоям?" (Ҳошим Гадо)

Меғунд ҳар як инсон таърихчае дорад, ки тавассути он метавонад ҳамеша зиндагӣ кунад. Аммо як эътироф барои ҳар кадоми мо ҳатмист: бояд ҳар кас аз худ Инсон бисозад! Зеро таърих сухани худро маҳз барои инсон хоҳад гуфт...

Барои баъзеҳо ин таърих ё таърихча метавонад як ҳодиса ё як амали ғайримӯқаррарии зиндагии ӯ бошад. Барои баъзеи дигар шояд чунин намояд, ки ин гуна таърихчаро умуман сазовор нашудаанд, ҳарчанд 70 - 80 сол зиндагӣ кардаанд. Бархеи дигар аз рӯзи таваллуд саҳифаи таърихии худро мекушоанд ва онро ҳатто замони марг пӯшида наметавонанд. Зеро китоби таърихе, ки онҳо ба навиштанаш оғоз карда буданд, доим хонданӣ, пур аз мубориза ва мантиқи дуруст аст. Инро мешавад китоби таърихии "Рисолати як Инсон" номид.

Таърихи навиштаи Ҳошим Гадо низ гӯё маҳз аз рӯзи таваллудаш - 10 майи соли 1937 муқаддима гирифта, ҳанӯз хулоса нашудааст. Ин ки он замони мушкеле буд, гапи нав нест. Ин ҳам, ки дар он вақт миллионҳо одамон ба дунё омадаанд, як ҳақиқат аст. Аммо ин ки мушкилоти замон на танҳо ӯро нашикаст, балки қавӣ ва аз байни миллионҳо нафар ҳамзамонаш машхури қаҳон кард, воқеият мебошад. Воқеияте, ки онро баъзеҳомон дидан намеҳоҷем, ҳақиқате, ки бисёриҳомон дарк намекунем.

Ва ин танҳо он ҳақиқате нест, ки мо онро ё дуруст дарк накардаем, ё фаҳмидан намеҳоҷем. Шояд маънии ин воқеиятро дуруст дарк накардаем...

"АЛИФБОИ ТОҶИҚИ" -И ТАЪРИХНОМАИ ЯК ШАХСИЯТ...

Падар ӯро бо номи бобояш Боймуҳаммадхошим ном ниҳода буд. Баъдан ӯро Ҳошим, ҳатто Ҳош ҳам номиданд...

Дар пеши чашми ӯ модараш аз гуруснагӣ фавтид...

Додараш шабе ӯро зора мекард, ки гушна асту барояш нон

биёрад. Ӯро осуда кард, ки то саҳар тоқат кунад, то саҳар аз кучое барояш нон ёбад. Вале субҳ додари ягонаи худро дар паҳлӯяш пур аз оби чашм, аммо мурда дарёфт...

Бо супориши моиндар ҳатто

дошта бошаду рафта аз майдо-ни чанг падари худро ба деҳа биёрад, то ӯ бубинад, ки фарзанди ягонааш чӣ рӯзу рӯзгоре дорад...

Вақте чанд нафар аз вазорати фарҳанг баҳри интихоб барои факултаи актёрии шаҳри Маскав

дар зимистон пой луч барои саргинчинӣ мерафт. Ба ивази ин насибааш як пора нони саҳти арзанӣ ё кунҷора буд...

Азбаски попушӣ надошт, рӯзҳои зимистон париди - париди пойҳои худро ба ҷои камобу камбарф мегузошт. Ҳамдеҳаҳо-яш гумон мекарданд, ки ё аз худ қаҳрамон тарошиданист, ё девона шудааст.....

Ягона ҷои дӯстдоштааш хонаи мома ва ягона каси меҳрубонаш ҳам ӯ буд. Аммо замоне, ки момаи дӯстдоштааш дар бистари марг буди меҳост ҳарфи охири худро ба набераи дӯстдошта, вале сағираи бадбахташ расонад, ӯро ба назди мома рафтан нагузоштанд. Вақте хабар расид, ки бибиаш мурдааст, моиндар ин хабарро бо ханда пешвоз гирифт. Хандаи нафратоваре, ки ҳич гоҳ аз ёди Ҳошим Гадо намеравад.....

Рӯзе ҳангоми алафдаравӣ уллоси сағи дӯстдоштааш Симро шунид. Чун ба наздаш рафт, дид, ки сағ бо море дар набард аст. Сим морро кушт ва ҳангоме, ки Ҳошим меҳост ӯро бо ғалабааш табрик кунад, сағ дар рӯи дасташ мурд. Зеро мор ба ӯ захири худро чашонда буд...

...Ӯ замоне меҳост кайҳоннавард шавад, ки ҳанӯз ягон инсон ба коинот парвоз накарда буд. Ҳошим меҳост "гилеми пароне"

ба шаҳри Қўлоб омаданд, ӯ бегумон худро ба ин гурӯҳ шомил кард. Ин замоне буд, ки ӯ наметавонист актёрӣ чӣ пешаест. Вақте аз ӯ пурсиданд, ки ӯ дар ҳақиқат актёр шудан меҳоҷад, ё режиссер, посух дод: Режиссер! Зеро дар берун аз утоқи имтиҳон касе гуфта буд, ки режиссерҳо назар ба актёрон маоши баландтаре мегиранд...

Ҳангоми имтиҳонсупорӣ дар донишгоҳ он қадар гурусна буд, ки инро яке аз муаллимаҳо зуд фаҳмид. Ӯро ба берун бурду хӯрок дод. Пас аз ин муддате дар як интернат ҷову маконаш ҳам намуд...

Уто ҳанӯз ба ин фикр аст, ки олимони хато мекунад вақте меғунд одамро меҳнат одам кардааст.

Ҳошим Гадо хулосаи фалсафавии худро дорад: Ҳамаи одамон танҳо дар талоши шикам ва меъдаи худанд!

Ва ин ягона хулосаи бардоштаи ӯ нест. Ӯ акнун мутмаин аст, ки Ҳама чиз дар дунё қобили бознигарист. Ва барои ҳар андешаи худ далелу мадракҳои қавӣ дорад.

Далелҳои одӣ, вале табиӣ...- Онҳоро бояд хонд, онҳоро бояд дарк кард, онҳоро набояд сода гирифт...

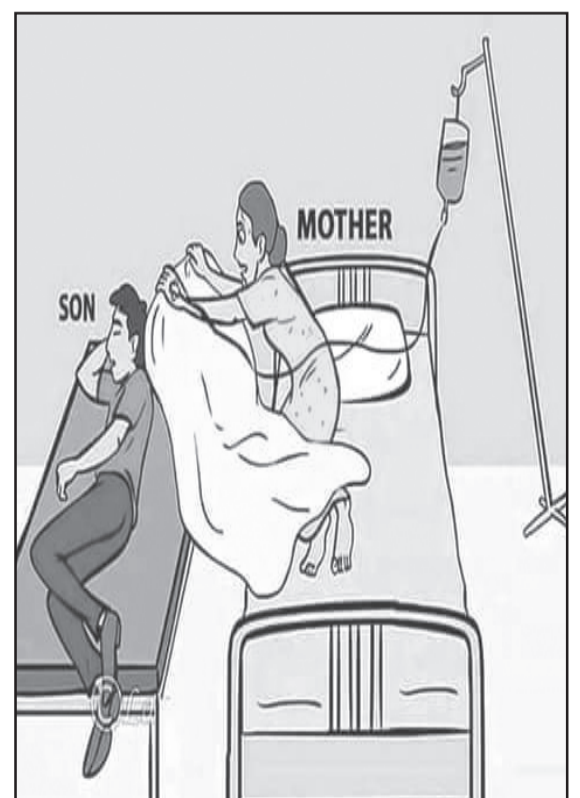
Раҷаб МИРЗО,
рӯзноманигор

АКСҶОИ ГҶЁ

Эй дӯсти ман! Агар маро бар
гумроҳӣ диди, ва маро аз ин хоби
ғафлат такон надоди, дастӣ маро
нагирифта, ва маро кашон - кашон
ба назди Аллоҳ набурдӣ! Бидон ки
ҳеч хайре дар дӯстӣ бо ту нест!

СУХАНИ МОНДАГОР

Унсурулмаоли КАЙКОВУС

То мизбонон як бору ду бор бинишин мағӯянд, манишин. Вақте нишастӣ, бо онҳо сӯҳбат оро, нон бихӯру аз ҳама хоксортар бош! Агар меҳмон дар синну сол бузургтар бошад, нишастан мумкин набувад. Аз меҳмон даркору нодаркор узр махоҳ, ки ин беодобист. Ва ҳар соат мағӯй: "Эй фалон, чаро чизе намехӯрӣ? Айб макун, ки дастархони беҳтаре бароят ораста натавонистам".

НЕКПАЙҒОМ

Рӯзи 22-юми майи соли 2018 саромӯзгори кафедраи забони тоҷикӣ бо методикаи таълими он, ҳамзамон сармуҳаррири рӯзномаи "Анвори дониш" Темуров Ҷаҳонгир Рустамшоевич дар мавзӯи "Антропонимия "Ҳазору як шаб" (чанбаи забоншиносӣ) ("Антропонимия "Тысяча и одна ночь" (лингвистический аспект) зери роҳбари Ҷумъахон Алимӣ доктори илмҳои филологӣ, профессор, Аълочии маориф ва илми Тоҷикистон, Аълочии матбуоти Тоҷикистон, Аълочии фарҳанги Тоҷикистон, Корманди Шоистаи Тоҷикистон, мудири кафедраи забони тоҷикӣ бо методикаи таълими он рисолаи номзадиашро дар Шӯрои дифои рисолаҳои номзадӣ-доктори Институти забон ва адабиёти ба номи Абӯабдуллоҳ Рӯдакии АИ ҶТ аз рӯи ихтисоси 10.02.19 - назарияи забон бо муваффақият дифоъ намуд.

Садорати донишгоҳ ба муҳаққиқ ва роҳбари илмиаш профессор Ҷумъахон Алимӣ ин комбиро сидқан таҳният намуда, дар корҳои минбаъдаи илмӣ-тадқиқотиашон бурдборихо таманно менамояд.

СОПРҶЗ ХУЧАСТА БОД!

Маъмурият, ҳайати профессороно устодон, кормандон ва донишҷӯёни Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ, инчунин ҳайати эҷодии рӯзномаи "Анвори дониш" омӯзгорон ва кормандони зерини донишгоҳро, ки аз 1-уми июн то 17-уми июни солиёни гуногун таваллуд шудаанд, табрику таҳният гуфта, аз даргоҳи Яздони пок барояшон тансиҳатӣ, умри бардавом, сари баланд, тани неруманд ва дар қору фаъолиятшон комёбиҳои беназирро таманно доранд. Бигузур ҳамеша чун кӯҳҳои Помир сарбаланд, чун Рӯдакӣ хушбаён, чун Саъдӣ дарозумр, чун Ҷофиз шуҳратманд ва чун Чомӣ хоксор бошед! Ҳеч гоҳ БАХТ ва ХИЗР қомонаи шуморо тарк насозанд! Мисли гулҳои баҳорӣ, ки ҳама саросар зебо ҳастанд, зебо бимонед. Хушиев хурсандӣ, ки беҳтарин ҳамсафари инсонанд, доим ҳамсафаратон бод! Бигузур дар умратон баракат ва дар касбатон ҳалолкорӣ пайваста амалӣ гардад.

1. МИРЗОЕВ АЗИЗ, 01.06.1988, ассистенти кафедраи география ва туризм;
2. БОЙМАДОВ УМЕД, 01.06.1992, ассистенти кафедраи таърих, ҳуқуқ ва сиёсатшиносӣ;
3. ТУРСУНОВ НЕКРҶЗ, 02.06.1990, ассистенти кафедраи география ва туризм;
4. СОБИРОВ САЁД, 03.06.1988, ассистенти кафедраи таърих, ҳуқуқ ва сиёсатшиносӣ;
5. МОҶИРАИ БОБО, 10.06.1990, ҳамшираи шавқат, кормандони озоишгоҳи табобатӣ;
6. ҚУЛЛАЕВ ШОҶМУРОД, 11.06.1979, саромӯзгори кафедраи химия ва биология;
7. ЧОЛОВА МАЙРАМБӢ, 12.06.1986, ассистенти ка-

- федраи забони тоҷикӣ бо методикаи таълими он;
8. ШАРИФОВА СОҶИБЧАМОЛ, 13.06.1985, лаборанти кафедраи забони рус;
9. ХОЛОВА ҒАЛАТӢ, 13.06.1970, мутахассиси Раёсати илм ва инноватсия;
10. ДАВЛАТОВ ЭРАЧ, 15.06.1988, номзади илмҳои филологӣ, сардори Раёсати илм ва инноватсия;
11. МИРЗОЕВ ҶОИБНАЗАР, 15.06.1943, номзади илмҳои филологӣ, дотсенти кафедраи забони тоҷикӣ бо методикаи таълими он;
12. ҒАНИЕВ ШАРИФХОН, 17.06.1952, мудири лабораторияи кафедраи физика, методикаи таълими он ва технологияи материалҳо;
13. ШЕРАЛИЕВА САДБАРГ, 17.06.1971, номзади илмҳои филологӣ, мудири кафедраи таҳсилоти ибтидоӣ.

ҶИҚМАТИ РҶЗ

Подшоҳи Юнон ба Кӯруши бузург гуфт:
- Шумо барои пул меҷангед, мо барои ша-
раф!

Кӯруши бузург дар ҷавоб гуфт:

- Ҷар кас барои надоштаҳояш меҷангад.

РОЗ

Абдулҳамид ГУЛАҶМА-
ДОВ, устоди Коллеҷи
иқтисодӣ-техникӣ гайри-
давлатии шаҳри Кӯлоб

Гар надорӣ толеи нек, аз кӣ меҳоҳӣ умед?
Бо ҷамоа қардӣ хизмат, баъд аз он шав бо умед.
Меҳнату заҳмат кашидан, аз азал дорад нишон,
Гар надорӣ ин нишон, аз кӣ талаб дорӣ умед?
Кори дунё саҳл нест, доим шавӣ ту бо умед,
Соз қайқи устувор, бигзор аз он баҳри сафед.
Киштиат бошад тавоно, гам наояд назди ту,
Гам ба шодӣ муштарақ, оё намедонӣ аз ӯ.
Сол рафт, умед рафт, беҳуда ташвиш мекашӣ,
Ҷамнишинат нест дар бар, аз кӣ меҳоҳӣ умед?
Раҳна қарда, даҳл қарда, ворида гамхона шав,
Шояд аз рӯи муҳаббат, гамгусор пайдо шавад.
Шуд пайдо гамгусор, мафтунӣ беҳуда нашае,
Аз тариқи ҳазрати Ҷақ, шуқри ин неъмат бишав!
Ман надорам гилае, баҳри тамаъ дар зиндагӣ,
Эй азизони замон, аз дил бароред гилае.
Ризқу рӯзиат ҳамин аст, шуқр кун дар зиндагӣ,
Шуқр қарда зиндагиро пеш бар, ин аст умеди бандагӣ.
Гуфтааст Абдулҳамид баҳри Шумо чанде сухан,
Зиндагиро қард қарда, зинда бошед бо умед.
Гуфтани бисёр надорад арзише баҳри шумо,
Кам сухан беҳтар бувад орад барор баҳри шумо.

ЗАРБУЛМАСАЛ

Зиёрати қалонсолонро одат кун!
Агар ба касе некӣ қардан наметавонӣ, пас бадӣ
накун!
Сухани хуб садақа аст.
Девона чу девона бубинад, хушаш ояд.
Бадгумон бош, дар амон бош!
Ҷар кӣ тарсид, мурд, натарсид, бурд!
Худро "Мусичаи беғуноҳ" нишон наред!
Вақте доро шудӣ, давраи нодориатро фаромӯш
накун!
Бо бадон бад бош бо некон накӯ!
Шуқри ҷав кунӣ гандум ҳам мешавад.
Дари қасро бо мушт макӯб, ки дари туро бо лағад
хоҳанд кӯфт.

Зардаков Илҳом,
омӯзгори фанни забони хоричи МТМУ
№21-и ноҳияи Восеъ

МУАССИС:

ДОНИШГОҶИ ДАВЛАТИИ КҶЛОБ
БА НОМИ АБҶАБДУЛЛОҶИ
РҶДАКӢ

ҶАЙАТИ МУШОВАРА:

АБДУЛЛО ҶАБИБУЛЛО,
доктори илми физика ва
математика, профессор, Узви
вобастаи АИ ҶТ, ректори
Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба
номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ

КАРИМОВ САМАРИДДИН,
доктори илми химия, профессор,
Узви пайвастаи АМТ

ИБОДОВ МАҶМАДУЛЛО,
доктори илми фалсафа,
профессор

ҶУМЪАХОН АЛИМӢ,
доктори илми филология,
профессор

ХОЛИҚОВ САҒАР,
номзади илми кимиё

ХУДОЙДОДОВА ШАРОҒАТ,
номзади илми филология, дотсент

САЙДАҶМАДОВА ДИЛОРОМ,
номзади илми педагогика,
дотсент

АБДУЛЛОЕВ МАҶМУД,
доктори илми таърих, профессор

МИРЗОЕВ САЛИМ,
доктори илми педагогика,
профессор

ҶҶРАЕВ БОБОХОН,
саромӯзгор

САРМУҶАРРИР:
ҶАҶОНГИР РУСТАМ

КОТИБИ МАСЪУЛ:
ЭРАЧ ДАВЛАТОВ,
номзади илми филология

ҶАБАРНИГОРОНИ ИҶТИЁРӢ:
САМАРИДДИН НАБИЕВ
ГУЛАҒЗО ДАВЛАТОВА

САҶИҒАБАНД:
АЛИШЕР ЯТИМОВ

Андеша ва ақидаҳои нашршудаи
шахсии муаллифон дар мақолоти
гузоришхо ақидаи расмӣ ҳайати
эҷодии рӯзнома махсуб намешавад.
Дурустии асноду далели мақолаҳо ба
ухдаи муаллифон аст.

Рӯзнома дар ҶДДМ
"Мега-принт" ба таъб расидааст.
Адади нашр 4200

Нашрия дар Вазорати
фарҳанги Ҷумҳурии Тоҷикистон №030/
РЗ-97, 30.08.2017 аз нав ба қайд
гирифта шудааст.

Маводҳо бо забонҳои
тоҷикӣ, русӣ ва англисӣ нашр мешаванд.
Рӯзнома тариқи обуна дастрас
мегардад.

НИШОНӢ:

735360. ш.Кӯлоб, кӯчаи С. Сафаров 16
E-mail: anvor.donish@kgu.tj
Телефон: қорӣ: (83322) 3-31-15,
мобилӣ: 918-13-99-68; 981-00-02-19